

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180.—
za pol leta 90.—
za četrt leta 45.—
za en mesec 15.—
Za inozemstvo celoletno K 240.—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 30.—
za inozemstvo 35.—

SLOVENE

===== Inserati: =====
Enostopna petičvrtina (50 mm
široka in 3 mm visoka, ali 40
prostor)
na enkrat . . . po K 400
uredni razgledi, poslana
tudi . . . po K 60—
Pri vožnjah naročila popusti
Najmanjši oglas 50/8 mm K 20,
lahja vnak dan izvršiti po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri s jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Odkritje nagrobnega spomenika dr. J. E. Kreku.

V nedeljo ob 11. dopoldne se je vršilo na pokopališču pri Sv. Križu slovesno odkritje nagrobnega spomenika velikemu jugoslovanskemu prvoborniku in socialnemu delavcu dr. Janezu Evangelistu Kreku. Slovesnosti se je udeležila pokojnikova sestra gđ. Cilka Krekova in sorodniki, predsednik dež. vlade dr. Brejč s soprogo, člani vlade, general Smiljančič s štabnimi častniki, zastopniki raznih uradov, kulturnih in drugih društev ter korporacij, med drugimi S. K. S. Z. z zastavo, pevska zveza »Ljubljana« z zastavo, pevsko društvo »Slavec« z zastavo, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« z zastavo, šentpetersko prosvetno društvo z zastavo, poslanci, zastopstvo Orlov, gasilci ter nešteto drugega občinstva.

Slovesnost je otvoril pevski zbor »Glasbene Matice« pod vodstvom ravnatelja konzervatorija g. M. Hubada z žalostinko, na kar se je odkril spomenik, ki predstavlja dva orjaka, ki žalujejo sklonjena slonita nad grobom. Spomenik je delo kiparja L. Dolinarja.

Nato je govoril

pisatelj Fr. S. Finžgar:

Državljan!

Nazivljam Vas z naslovom, za katerega vsebinsko se je proti nazivu in vsebini suženjskega podanika vse življenje boril mož, ki mu obnavljamo spomin danes ob odkritju njegovega nagrobnika. S tem obnavljamo zaeno spomin na njegovo smrt, na oni veliki praznik strnjenih duš, kot ga Slovenija doslej ni še doživela, obnavljamo zaeno spomin na dan obletnice njegovega največjega dejanja: majniške deklaracije.

Prvi hipni pogled na nagrobnik nam vzbudi spomin na duha Michelangelovega in z njim vred na njegovo dobo. Umetniške duše vseh časov se v svojih zamislekih dotikajo druga druge in velike ideje in pokreti v narodih niso nikdar novi.

Ta dva titanska moža, ta njuna nadčloveška veličina, te kipeče mišice, vsa notranja moč teh orjaskih teles — dveh živih žalujk — sta simbol neznanske dušne bolečine, okamenela žalosti ki ne mine nikoli. Zdi se, kakor da so solze vesoljnega naroda privrele iz src, se strdile v marmor in našle izraza pod diletom Dolinarjevim, kot je nekdanj domovina pinji in lavora našla izraz svoje žalosti v Michelangelovi Mecicejski kapeli.

Prav 400 let je preteklo, odkar se je v Michelangelovi domovini začelo močno narodno gibanje, ki naj bi zbralo in združilo pokrajinsko razbito plemo v eno državo, Michelangelo je bil pri tem gibanju

z vso dušo udeležen. Vso silo svoje osebnosti je zastavil za to misel. Vse njegovo upanje je živelo v tem nacionalnem cilju. Mož, ki bi bil imel izvesti in udeležiti to idejo, je bil Lorenzo Medici. Vse okoliščine so se zdele, da so prijazne temu političnemu gibanju, ko je nenadoma posegla smrt vmes. Lorenzo je umrl, nade ujednjenja so bile za 300 let pokopane — žalost domovine pa je vtelesilo v mramor dleto Michelangelovo.

Ali ni ista ideja narodnega ujednjenja dobila glasnika v Kreku, in ali ni ista naša žalost nad njegovo smrtjo dobila izraza v tem nagrobniku? Sredi pota, na cesti dela za to idejo je padel in hipoma umrl naš Krek in sicer v tistem hipu, ko se je njegova velika misel v domovini še pritajeno skrivala v srcih in ni še imela njegovega poguma, da bi glasno planila na dan. Zdi se, kot da je moral umreti on — evangelist te ideje, on, kleno zrno, je moral pasti v zemljo, da je iz njegovega groba šele vzklil tisti pogum, ki je strnil srca vseh in kot orkan zahteval ujednjenja razbitih bratov. Mi danes uživamo ujednjenje, on pa gleda z nadzvezdnatih pokrajin zorečo njivo, ki jo je on oral in on obsejal.

Ko obnavljamo ob odkritju njegovega nagrobnika ta žalostni spomin na njegovo prerano smrt, obnovimo tudi spomin veličastva njegove neminljive veličine.

Krek je bil predvsem politik. Vse njegovo vesoljno znanje, vsesplošna izobrazba, vse kulturno delo in vsa njegova velika ljubezen do inteligentne mladine, vse je služilo enemu velikemu cilju — politiki — tisti politiki namreč, kot jo je on sam definirjal, da je to nesebična skrb za javni blagor — za blagor vseh — za blaginjo človeške družbe. Krek je bil tisti mož, ki je oznanjal pri nas socialno misel prvi, jo oznanjal tedaj, ko socialno čustvovanje še ni bilo nikakor kak strankarski kapital, pač pa je še vsesplošno vabilo posmeh na isticne in je oznanjalo samo deficit v avanzmaju. Oznanjal pa je to misel zato, ker je bil resničen demokrat v delu in življenju. On je bil prešinjten resničnega demokratizma, še preden je ta beseda, stokrat zlorabljena v političnih arenah od vseh plati, izgubila svoj čist in dobri pomen.

Njegova veličina je v tem, da je bil iskren Jugoslovian. Krek je storil vse, da doseže svobodo svojega jugoslovanskega naroda. Ni zmota, če trdim, da ga ni bilo tedaj v nas moža, ki bi bil imel poguma dovolj, da bi si upal stopiti pred oholo Avstrijo in ji predložiti magnum chartam libertatum za svoj narod. Krek je imel ta pogum, ki se mu je rodil v čisti, nesebični

duši in rodil iz njega Jugosloviana, preden je ta beseda postala izraz, ki je pri mnogih izraz novega — nagrad pričakujočega patriotizma. Tej veliki ideji ni zapostavljal samo svoje osebne koristi, ni zapostavljal samo svojega življenja, ki ga je razjedala že smrtna kal bolezni — on je bil močan in pošten dovolj, da je tej ideji zapostavil tudi strankarske koristi. Zato pa je največji sijaj njegovega značaja, ki ga ni zatemnilo nikoli blato, brizgajoče na vsako osebo, ki tekmuje v politični areni ta, ker se je zavedal, da je politika nesebičnega poštenja in odkritosrčnosti najboljša politika vsake stranke. Morda mu je boj za to načelo nesebičnosti in poštenosti vsekaj najgloblje — smrtno rano. Prepričan je bil, da je politika demagoštva in obljub polnega kričastva vredna gorjupe obsodbe in to tem hušje, nego zasebna laž, ker je ta socialni greh in mora roditi socialno zlo. Vedel je mož nesebične poštenosti, da je taka politika za narod brez koristi, ker mu izpodre nprave temelje, na katerih sloni javno življenje, pripravi razpad človeške družbe, ker razje njeno srce in navsezadnje uniči stranke same, če in v katerih bi se ugnezdila.

To in v tem je veličina moža, ki si je želel umreti na cesti dela za svobodo in blaginjo ljudstva. Zgodilo se je, kakor je želel.

Ta nagrobnik pa, kakor je izraz okamenele narodove žalosti, bodi večni živ klicar vsem in vsakemu: Pojdemo za njim na cesto nesebične poštenosti v delu za blagor domovine.

Poklonitev Hrvatov.

Za tem je govoril v imenu hrvatskega katoliškega seniorijata dr. Vendelin Megler:

V imenu Hrvatov, naslednikov misli dr. Kreka mi je čast, pokloniti se zemeljskim ostankom onega, ki je žrtvoval sebe in vse svoje za utrditev narodne zavesti. Čast mi je, pokloniti se onemu, ki je zedinjenje našega troimenega naroda proglasil za večno zahtevo in kategorični imperativ nas vseh.

Pokojnik je pričel svoje delo, naglasujoč sledeče: Ako velja naravni zakon, da ima vsaka najmanjša stvar svoj bistveni vzrok in namen, potem velja ta zakon tudi za posameznika, za vsak narod in tudi nas Slovence. Tudi mi imamo pravico na obstanek. Toda ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, da sodelujemo pri izpolnitvi kulture človečanstva. Kruha usoda pa je hotela pred našim aktivnim sodelovanjem preizkusiti našo moč in sposobnost, pa nam je dala v prošlih časih veliko in žalostno Kalvarijo.

Trpelo se je mnogo. Pritiskali so nas v gospodarskem, kulturnem, političnem in največ v narodnem oziru. Narodna zavest se je morala skrivati v srcih, dokler ni prišel čas novega prebujenja. Z drhtenjem in strahom v srcu je morala gledati naša inteligenca, kako se zločinsko režejo živi deli našega telesa. Na naše prsi je padla zadušljiva atmosfera. Zdelo se je, kakor da bo zgodovina dokončala z nami s par besedami: Na polotoku Balkana je bil v 20. stoletju narod, ki se je zval hrvatski in slovenski, in ki ga je pokopal tujec.

Sele, ko je kruta usoda spoznala, da narod ne propada, da mrko dviga glavo, nam je poslala pokojnika, da s svojim pronicujočim razumom razbije to temo. Poslala ga je in šel je. Potovalec je, učil, budil, dvigal duhove iz potrnosti, ne samo v Sloveniji, temveč po vsej naši zemlji. Od kršne Dalmacije, Hercega Bosne pa do ravne Slavonije je obhodil vse in klical narod k prebujenju.

S posebnim interesom in zanimanjem je študiral naše razmere, želje, potrebe in težnje našega naroda ter njegovo dušo. Plod tega potovanja in študiranja je bila izdelava onega silnega in markantnega programa, ki ga je izvrševal in večji del izpolnil. Narodne potrebe pa je zopet reasumiral v sistematično obdelano politično nacionalno celoto ter jo uvrstil danes pred 3 leti z »majsko deklaracijo«.

Majska deklaracija je delo zgodovinsko politične vrednosti. Vsebovala je oni kategorični imperativ, in kako nam je vsem po njej odleglo, vemo.

Njena baklja je zasvetila s slovenskimi gora do Vardarja, razgnala temo in razveselila staro in mlado. Mi Hrvati smo dr. Kreku dolžni še posebno zahvalo, ker se je za absolutističnega režima Khuenau-Chuvaja-Raucha toliko zavzemal za nas, da večkrat žrtvoval slovenske interese na ljubo hrvatskim.

Mi Hrvati, njegovi duševni nasledniki, ki nas je vzgojil, med katerimi je vzbudil svoj alter ego dr. Roguljo, smo mu največ zahvale dolžni. Oddolžiti se mu hočemo s tem, da bomo razvili njegovo akcijo na naši zemlji ter bo večina te akcije najdostojnejši živi spomenik pokojniku.

Gledajoč to odkritje spomenika, vidimo v duhu vse delo pokojnika in njegovih tovarišev ter občutimo tudi sedaj, da skrbi za nas, ko nam kliče od zgoraj:

»Vsi Vi, ki ste ostali doma, ki ste seme izkravljenega naroda, mislite se zmeraj le na eno: kako boste združeni vse svoje moči, vse svoje zmožnosti, vso svojo

LISTEK.

Jos. Lavtižar:

V Rožu na Koroškem.

(Dalje.)

Zena je pripovedovala zgodbo o potni procesiji tako resnobno, kakor da bi bila o dogodku popolno prepričana. Pravljičica vsebuje sicer dober nauk, dotični mežnar pa, ki je ljudem poročal o prikazni, imel je izredno zmožnost za opisovanje tako čudovitih reči.

Sedaj je pridrel za mano kolesar in smuknil tako hitro mimo, da je kmalu izginil v daljavi. Držal se je na biciklu s pripognjenim hrbtom; vem, da se mu je slabše godilo nego meni pešcu. Ako je tako divjal dalje, znal je prileteti ob cestni kanton ali ob kak zid in obležati ves krvav na vesti. Morebiti so ga našli poleg pota s potolčeno glavo in brez zavesti ter rekli o njem, kar je rekel neki Tirolec v podobnem slučaju:

Hin is hin,
bet's für ihn.

V šentjakobu razveseli človeka napis na poslopju tik ceste »Ljudska šola«. Ako prav je Rožna dolina vsa slovenska, širilo se je vendar po njej silno ponemčevanje. Na ljudskih šolah so se čitali samo

nemški napisi »Volksschule«. Otroci so pozdravljali samo z besedami »guten Tag« ali »grüss Gott«. Tako jim je bilo zapovedano v šoli. Stariši so bili v tem oziru čestokrat preveč popustljivi, ko se je izbijal deci materni jezik. Hvala Bogu, da so ti časi izginili v preteklosti. In sedaj naj priinese prihodnost, kar obeta sedanost.

Najbolj obljuden in menda tudi najlepši kraj Rožne doline je šentjakob. Ob južni strani ga obdajajo vrhovi Karavank, na severni strani se razprostira polje. Onkraj Drave je posejanih več hiš, ki gledajo v vzvišenega sveta na ravnino. V bližnji okolici stoji nekaj župnijskih podružnic, na osamelem griču pa se vzdiguje župnijska cerkev s svojim širokim zvonom. Sv. Jakob stoji na tem prostoru že mnogo stoletij; župnija se namreč omenja že leta 1169. Sedaj šteje 2600 prebivalcev. Župnišče, lepa, velika zgradba, je oddaljena četrte ure od cerkve. Nekdanj so jo posedovali osovski benediktinci. Da duhovnikom ni treba hoditi vsaki dan po strmih klancu v župnijsko cerkev, se nahaja v župnišču lična kapela. V njej se vršijo manjša duhovska opravila.

V najbolj kritičnem času je imela šentjakobska župnija na čelu moža, in ga ima še sedaj, ki jo je izgledno vodil ne samo v verskem ampak tudi v narodnem oziru. Pospeševal je na vso moč cerkveno življenje, deloval pa med narodom tudi

kakor zaveden Slovenec, držeč se gesla: »Za Boga in narod.« Čast vsem slovenskim duhovnikom na Koroškem! Strastni nemški nacijonaci so jih preganjali na vse možne načine, toda niso jih ustrašovali. Dušni pastirji so se žrtvovali za blagor slovenskega koroškega ljudstva. Med prvimi pa je stal in stoji še danes šentjakobski župnik Matej Ražun. Koliko truda je imel z ustanovitvijo slovenske ljudske šole. Celovška gosposka ga je dobro poznala in zato strogo pazila nanj, osobito za časa svetovne vojske. Kmalu so dobili povod zoper njega in ga imeli pol leta v strogi preiskavi. Akopprav mu niso mogli ničesar dokazati, zaprla so se vendar jetniška vrata za svečenikom-spoznavalcem. Koliko dušnih britkosti je moral prestajati v tovarišiji čisto preprostih ljudi! Vsi dobri župljani so žalovali za svojim dobrim duhovnim očetom in prisrčno molili za njegovo oprostitev. Oprostitev je prišla, izkazala se je hudobija toživcev, toda župniku je utisnila bridke spomine na prestano preganjanje. Tolaži naj ga zavest, da je trpel za dobro stvar in da so bili ponižani njegovi sovražniki.

Poleg Mateja Ražuna ne pozabimo Slovenci tudi drugih narodnih mučencev duhovskega stanu med slovenskimi Korošci. Imena so: Meško, Trunk, Maierhofer, Gabron, Volavčnik in še kdo drugi nam kažejo, koliko je pretrpela koroška slovenska duhovščina za svoj narod.

V.

Popoldne se je začelo nagibati proti večeru. S polja se je slišal zadnji pet-peti ptice, ki prebiva med žitnim klasjem. Tudi vrane so že iskale ležišča, prepeljevale se z gozda v gozd in gnale svoje enomerno kroketanje. Gospodinja so se vračale s polja domu, da pripravijo večerjo, mene pa je čakala še dvourna hoja, ker sem določil Bistrico za prenočišče.

Iz šentjakoba pelje cesta skozi globok graben, posut z belim kamenjem in peskom. Pozna se, da gospodarji tukaj hudo urnik, valeč svojo vodo med bobnenjem kamenja proti Dravi. Studenci mu dohajajo iz treh strani. Glavni izvir ima ob vznožju Kepe, druga dva sta pod Babo in Hruškim vrhom. Ni čuda, da potem z združeno močjo tako hudo deluje.

Ob desni strani ceste se je pokazal visok železniški most, zgrajen nad imenovanim grabnom. Tukaj čez švigajo vlaki, ki prihajajo skozi karavanski predor v Podrožico in iz Podrožice v Celovec.

Od dač ugledam kapelico, stoječo precej visoko v hribu. O njej sem izvedel toliko verjetnih in neverjetnih reči, da nekaj važnejših ne morem izpustiti. Pravijo, da je bila na tem kraju svoje dni večja cerkev, da je koroška grofinja sv. Hema prišla tu sem na božjo pot, da je bila cerkev pribežališče revnih, da se je pozneje preselila v dolino, da je valil hudič skalovje za njo, da je Marijina podoba izginila.

ljubezen i vse svoje srce posvečali naši jugoslovanski državi za njen procvit, kulturo in blagostanje. To bodi Vaš cilj, to vsebina Vašega življenja in Bog Vas blagoslovi. Slava dr. Kreku!

V imenu hrvatske ljudske stranke je govoril dr. Markulin iz Zagreba, ki je poudarjal, kako se dr. Krek ni strahil truda, da bi zanesel tudi v hrvatske pokrajine svoje velike ideje. Njegovo delo med Hrvatstvom je rodilo sad s tem, da je vzgojil pokojnega dr. Rogulje in druge ustanovitelje hrvatske ljudske stranke, ki mu bo ohranila na veke hvaležen spomin s tem, da bo delala po njegovih načrtih in idejah.

Rusi — Kreku.

Nato je govoril v imenu Ruskega kruška bivši guverner v Odesi g. Markov, ki se je spominjal velikih zaslug pokojnika za svobodo jugoslovanstva ter njegovega apostolskega delovanja za ujedinjenje jugoslovanskega naroda in ojačanje slovanstva.

Za g. Markovom ze govoril predsednik odbora za Krekov spomenik

dr. Fran Detela,

ki je izvajal:

V starih časih je živel velik državnik in pravičen mož, ki se je izkazal največjeje dobrotnika svojim sodržavljanom. Ko je umrl, ni zapustil nobenega premoženja. Hvaležna država je smatrala za svojo dolžnost preskrbeti mu slovesen pogreb in postaviti mu dostojen spomenik.

Tudi Jan. Ev. Krek je bil velik državnik in pravičen mož; tudi on ni zapustil premoženja. Toda pogreba mu država ni preskrbeli in spomenika mu država ni postavila. Država je bila ob njegovi smrti v rokah nasprotnikov slovenskega naroda. Ali ga je dežela, kateri je toliko dobrega storil, za katero se je boril vse svoje življenje, postavila spomenik? Tudi ne. Tudi dežela je bila l. 1917, ko je umrl Krek v rokah njegovih nasprotnikov. Nepoplačan bi bil ostal dolg hvaležnosti, ako bi se ne bile oglasile občine, v prvi vrsti mestna občina ljubljanska, ako bi se ne bili oglasili zavodi in po vsej širni domovini častilci svojega dobrotnika in voditelja, častilci organizatorja svoje domovine, moža, ki je s plamenično besedo širil zavest, da smo ljudje vsi bratje, vsi enakopravni, da je robstvo proti božji postavi, da ni vele izdajalec tisti, ki zahteva svojo pravico, ampak tisti, ki krivico dela in s krivicami izpodkopava temelje državi in družbi, moža, ki je v majniški deklaraciji na najpristojnejšem mestu odkrito in slovesno izpovedal, da hočemo živeti Srbi, Hrvati in Slovenci kot en narod, svobodni in samostojni, združeni v življenju in smrti, v sreči in nesreči.

Če se ozremo po tem mrtvaškem vrtu okrog in vprašamo, kdo je postavil ta spomenik, kdo onega, se nam odgovori: Tega tukaj otroci svojim staršem, onega starši prerano umrlim otrokom, zopet drugega soprog svoji ženi, sorodnik sorodniku. Tega, ki smo ga danes odkrili, je postavil svojemu nepozabnemu voditelju ves hvaležni narod.

Pač res, Janezu Ev. Kreku ni treba spomenika; tudi brez spomenika bo večno živel njegov spomin. Toda nam, njegovim rojakom, ga je treba, da odvrnemo od sebe očitek nehvaležnosti, da poplačamo nekoliko dobrotniku po smrti, kar smo zamudili, dokler je živel.

A še drug, še važnejši pomen imajo spomeniki zaslužnih mož. O slavnom državniku in vojskovodji Temistokleju se pripoveduje, da so ga dobili neko noč tovariši, ko je razburjen begal po mestu. Vprašali so ga, česa da išče in zakaj da ne spi doma. Temistoklej jim je odgovoril,

da ne more spati, ker ga spomenik slavnega Miltijada vedno iz spanja budi. In res ni miroval Temistoklej, dokler si ni priboril enake slave kakor slavni njegov prednik.

Ravnatoko naj Krekov spomenik našim bodočim državnikom spanje preganja in kaže mlajšemu rodu pot, po kateri se osvaja srca rojakov, po kateri se pride do nesmrtnih slave.

Vsak ne more postati velik mož; vsakega človeka dolžnost pa je častiti velike rojake, in da se vi, častita gospoda, toliko zavedate dolžnosti, je dokaz vaše hvaležnosti, znak plemenitega mišljenja.

Kot predsednik odbora za Krekov spomenik se iskreno zahvaljujem vsem tistim, ki so z besedo in s pismom in s prispevki proslavili spomin velikega rojaka in postavili ta spomenik. Hvala vsem zastopnikom naših oblastev, naših kulturnih zavodov in oblastev, naših kulturnih zavodov in društev! Pristrčen pozdrav sodržavljanom iz Hrvatske in Srbije, ki so prišli kot zastopniki svojih društev, kot zastopniki svojih rojakov na Krekov grob! Stoletja in stoletja jim že nosijo naše reke, naša Drava in Sava, bratski pozdrav; deklaracija je podrla zadnjo steno med nami in odprla pot v Jugoslavijo, katerega nam ne sme nobena sila, nobena spletkarja več zadržati. Pozdravljeni zastopniki vrliga češkega, drugega poljskega, velikega ruskega naroda! Brat nam je mio, koje vjere bio.

Iskrena hvala gospodom govornikom, ki so ocenili zasluge Jan. Ev. Kreka in poživili v naših sreih njegov spomin: Hvala Glasbeni Matici! Njene žalostinke so spremljale l. 1917 rajnega Kreka na zadnjem potu do hladnega groba; njene prireditve so položile trden temelj našemu spomeniku; njeno petje povečuje tudi današnje slavnost.

V imenu vseh navzočih pa pozdravljam tudi sestre drugega rajnika, ki so prišle na ljubega brata gomilo. Njim naj bo nas vseh hvaležna ljubezen do rajnega brata tolažba v žalosti.

Odkril se je nagrobnik, v katerem je postavil naš kipar Lojze Dolinar v družbi z g. Vodnikom spomenik Krekovim za slugam, spomenik pa tudi svoji umetnosti, in da se ohrani ta spomenik tudi poznejšim rodovom, zato prosim g. župana ljubljanskega mesta, da ga v imenu mestne občine prevzame v svoje varstvo.

Župan Ljubljane

dr. Ivan Tavčar je nato izjavil v imenu ljubljanske mestne občine, da ne najde dovolj besed za čustvo, ki mu prihajajo iz srca, ko obljubljuje, da se spomenik moža, ki se je med našim narodom ovekovečil in ki je bil prvi zastopnik socialne in gospodarske pravičnosti v Sloveniji, da sprejema občina njegov spomenik v varstvo. To pa še zlasti zato, ker je bil pokojni dr. Krek svetli reprezentant tistega navdušenja, iz katerega se je rodila naša blagoslovljena Jugoslavija. Končno pozivlje vse k skupnemu delu za izgraditev naše skupne domovine v medsebojni ljubezni za blagor jugoslovanskega naroda, da bo mogel kljubovati vsem nasprotnim namenom sovražnikov. Izreka trdno prepričanje, da to ne bo zadnji spomenik, ki ga je postavil narod velikemu možu, ter za zastavlja kot župan besedo v imenu mestne občine, da bo čuvala spomenik tudi takrat, kadar bo morebiti kdo drugi načeloval mestu Ljubljani.

Pozdravi ministrov.

Arhivar Oton Zupančič je končno prečital nastopni brzojavki:

Bled. Osebo zadržan, udeležiti se odkritja Krekovega spomenika, kličem velikemu buditelju svojega naroda in junaka

škemu borcu za naše ujedinjenje: Na veke vekov slava! — Stojan Protič.

Belgrad. Velike ideje našega prvobornika, našega neumornega Kreka so rodile svoj sad. Njegovo življenje in njegovo delovanje, posvečeno edino le boju za svobodo in procvit našega naroda, nam je pokazalo pot, po kateri nam je potrebno hoditi, da dozdiamo, kar je on započel. Spomin njegov naj živi v vsakem Slovence, goji naj v dušah mladine one ideje, ono neustrašnost, katerih vzor nam je dr. Krek in s katerimi nam je izbojeval našo svobodo. — Dr. Korošec.

V imenu društva »Dr. Krek« v Pragi je poslal njegov predsednik nastopno brzojavko: V duhu prisostvujemo odkritju nagrobnega spomenika našega velikega voditelja, ki je bil glavni in prvi med graditelji velike Jugoslavije. Večna mu slava!

Slavnost je zaključil pevski zbor »Glasbene Matice« z žalostinkami. Na grob je položila krasen venec S. K. S. Z. s trobojnimi trakovi in napisom »S. K. S. Z. svojemu očetu in ustanovitelju, nadarjenemu Ruski kružok v imenu ruskih ujetnikov, zastopnik konzula češkoslovaške republike in drugi. Po končanem odkritju so se poklonile zastave prisotnih društev nad grobom velikega pokojnika.

Zahvala.

Odbor za Krekov spomenik se iskreno zahvaljuje vsem tistim, ki so proslavili tretje obletnico majniške deklaracije in odkritje nagrobnega spomenika velikemu državniku Jan. Ev. Kreku. Posebno se zahvaljuje zastopnikom javnih oblastev, zastopnikom kulturnih zavodov in društev naše države. Hvala sodržavljanom Srbom in Hrvatom, bratom Čehom, Poljakom in Rusom, ki so slavili z nami spomin velikega rojaka! Zlasti gre hvala gospodom govornikom F. S. Finžgarju, dr. Meglerju, dr. Markulinu, gubernatorju Markovu in županu dr. Tavčarju za tako pomenljive in pristrčne besede. Hvala »Glasbeni Matici«, ki je s prekrasnim, genijivim petjem povečevala rajnega Kreka spomin, in taksisto mestnemu magistratu, ki je šel pri tej prireditvi odboru na roke! — V Ljubljani, 31. maja 1920.

Narodno predstavništvo.

LDU Belgrad, 29. maja. Podpredsednik dr. Ribar otvori 94. redno sejo časnega narodnega predstavništva. Ko prečita tajnik dr. Lončar zapisnik in ko se popravijo formalnosti, dobi prvo besedo posl. Knežević, ki obširno govori o socializmu in boljševizmu in o razlikah, ki obstajajo med njima. Za njim govori posl. Petrovič v imenu Radikalnega kluba, ki izjavlja, da bo glasoval za zaupnico vladi.

Za njim dobi besedo posl. Draškovič v imenu Demokratske zajednice, potem pa poda ministrski predsednik dr. Vesnić svojo deklaracijo:

NOVA VESNIČEVA IZJAVA.

Gospoda, prosim vas, ozirajte se na to, da nikakor ne bom mogel odgovoriti na vse, kar se je razpravljalo v tem parlamentu radi vladne izjave, gotovo se to tudi vam ne zdi potrebno, ker bi se diskusija o vladni izjavi preveč zavlekla in izzvala nova pojasnila, za katera sedaj ni mesta. Preden preidem na vprašanja, o katerih bom pojasnil stališče vlade, bom podal dve klavzuli. Mislim, da bom s tem podal naziranje vlade in naziranje četudi ne celokupnega, pa vendar velikega dela časnega narodnega predstavništva samega. Prvo klavzulo podajam proti izrazom, ki so morali tudi nehoti biti izrečeni, to je proti iz-

razu g. poslanca Popadiča, Gospoda, nikakor ne moremo pripustiti, da bi se v parlamentu delala kakršnakoli razlika v patriotizmu naših državljanov vsega našega kraljevstva (Tako je, vrlo dobro), ker vemo, da ako je šumadinski kmet, po svojem geografskem položaju in tradiciji doprinesel gotovo in nesporno največje žrtve za narodno ujedinjenje, vemo tudi, da so od prve vstaje našega naroda leta 1784 sodelovali na enako patriotski način naši bratje, ki so prihajali iz svojih krajev v našo domovino in s tem doprinesli to veliko skupno delo. (Tako jel) — Ravnatoko podajam klavzulo proti izrazom in gotovim izjavam prečastitega in spoštovanega člana g. poslanca Biankinija. Vsi čutimo in z njim delimo trpljenje, ki ga morajo sedaj prenašati njegovi bližnji rojaki. V tem pogledu mislim, da med nami ni razlike. Naloga nas vseh je, da storimo vse, da se ta bol vsaj ublaži, ako se ne prekine popolnoma. Ako bi se bil prečastiti in spoštovani poslanec Biankini omejil na izražanje tega čuta, bi se morali mi vsi s svojo dušo zlagati z njim. Ali gospoda, spoštovani g. poslanec je pod vtišom razpoloženja šel dalje in privedel ne samo našo vlado, temveč obenem tudi začasno narodno predstavništvo in vso deželo v položaj, kakršnega nam on vsekakor ni želel in kakršnega nam on po svoji politični izkušnji ne more želiti. Mi ne smatramo svojih zaveznikov niti za »bivše«, niti za »propadle«. S temi zavezniki, s temi prijatelji smo se borili, z njimi smo bili skupaj, z njimi smo lili in mešali našo kri, samo z njimi smo mogli dovršiti naše veliko narodno ujedinjenje, in samo z njim nam bo mogoče dovršiti ono, kar je v tem oziru ostalo nepopolno. Ali, gospoda, da bomo to mogli in da bomo lahko računali na zaveznike, ne smemo nikdar zahtevati, da se osvobodimo svojih obvez, ki nam jih nalaga istočasno naš tovariški položaj. Mi smo dolžniki zaveznikom (Biankini vpraša: »Ali nam oni ničesar ne dolgujejo?«) Mi moramo, gospoda, kot trgovci voditi račun o tem dolgu in obveznosti. To smo delali dosedaj in bomo tudi v bodoče, pa smo uverjeni, da bodo tudi naši zavezniki, kakor dosedaj, tako tudi v bodoče istotako nastopali proti nam. Nadejamo se celo, da bodo mogli storiti to v bodoče v večji meri kakor dosedaj, ker se bodo tudi sami polagoma oprostil obvez, ker bodo v bodoče vedno bolj uvidevali, kolika je stvar, za katero so se vsi borili in za katero se borimo pravično.

Prva in resna opomba glede vladne izjave obstaja v tem, da se je stavilo vprašanje, zakaj vlada v svoji izjavi ni ničesar povedala o jadranskem vprašanju. Meni je, gospoda, drago, da se je vlada od raznih strani složno ocnila. Upam pa, da mi bo ravno tako lahko dati odgovor in pojasnilo glede te ocnitve. Gospoda! V vladni izjavi se nismo dotaknili jadranskega vprašanja prvič vsled tega, ker je v tem trenutku v teku. Tega nismo storili iz taktičnih razlogov ter vsled tega ni bilo treba vedeti za to, kar so v Rimu delali prej, niti za to, kar delajo v Rimu danes. Smatramo za pravilno mednarodno zahtevo, da predstavništvo, v katero imamo popolno in nedeljeno zaupanje, vedno informiramo, kadar začnemo kak posel. Obenem smo smatrali, da bi, karkoli bi dejali v tem vprašanju v svoji izjavi, s tem izzvali diskusijo, ki bi utegnila otežkočiti položaj vlade in naše delegacije.

Ali, gospoda, še drug in mnogo važnejši razlog je, vsled katerega smo smatrali, da ne omenimo tega vprašanja v tem trenutku, in sicer razlog, da je bilo ne samo nepotrebno, temveč da je bilo tudi nesporno odveč o tem govoriti. Ta razlog je da niti trenutek nismo dvomili, da je vse naše narodno predstavništvo brez razlike, ali je v valdi zastopano ali ne, v tem vprašanju enodušno. (Od vseh strani se čujejo glasovi: Tako jel Burno odobravanje.)

Gospoda, mi smo smatrali za dolžnost, da začasnemu narodnemu predstavništvu objavimo v prvi vrsti to, kar nismo smatrali, da je potrebno s splošnega vidika, pa nam je bilo potrebno njegovo sodelovanje. To samo od sebe dovede do vprašanja naših zapadnih mej in naših odnosov napram Italiji.

MI IN ITALIJA.

V tem trenutku smatram za svojo dolžnost, da o tem vprašanju povem ono, kar je nepotrebno in akr se samo po sebi lahko reče. Na prvem mestu moram izjaviti — in v tem je ena izmed klavzul glede včerajšnjih govornikov, — da niti vlada, niti narodno predstavništvo ne more, niti jima ni treba smatrati Italije kot neprijateljsko deželo. Z Italijo moramo, gospoda, razpravljati v težkem in velikem vprašanju. Tu moramo pokazati odločnost in energijo, da rešimo to vprašanje z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago. Ravnatoko je treba, da imamo v tej borbi v prvi vrsti razloge, s katerimi prisilimo nasprotno stranko, da resno pretresuje vse naše zahteve. Vsi smo složni v tem, da morejo biti med nami in Italijo prijateljski in normalni sosednji odnosi v obojestransko korist samo tedaj, ako ostane v teh odnosih čim manj vzrokov za spore. Mi

la iz cerkve in da so jo trije domači vojaki videli na obzidku Dunaja, ko so Turki mesto oblegali. Res, Rožna dolina je deželica pravljic, legend in divne domače poezije. Samo narodno blago, nič tujega, vse pristno slovensko. In tako ljudstvo naj bi pripadalo Nemški Avstriji?!

Brez dvombe je bila v tej gorski samotni kapelica že od starodavnih časov. Tudi nobenega ugovora ne more biti, da jo je obiskala sv. Hema, ustanovnica krške škofije, živeča od 983 do 1045. Uprav tako ima pripovedka, da je hudič valil skalovje proti cerkvi, zgodovinsko podlago. Okoli vasi Podgorje, ki je raztegnjena pod hribom, se vidi namreč mnogo skalovja. To se je navalilo brezdvomno iz gorovja o silovitem občeznacem potresu leta 1348. Po narodovem naziranju je imel hudobec svojo roko vmes. Prav tako je dokazano, da so gospodarili tod okoli Turki ob koncu 15. stoletja. Kristjani so iskali skrivališč, v katerih bi bili varni pred sovragom. Zato so bežali v samoto in pomoči iskali v molitvi. Kdo bi ne verjel, da so begunci pri oddaljeni gorski kapelici našli zavetje? Zato je ta kraj dobil ime »Marija v revii« ali kakor se imenuje nemški »Maria Elend«.

Sedanjo cerkev v Podgorju sta sezidala leta 1690. grof Julij Nikolaj Ur-

sini in opat osojskih benediktincev Edmund Übelbacher. Zgrajena je bila sedem let potem, ko je premagala krščanska vojska Turke pri Dunaju. Veliki oltar je napravilo dunajsko mesto kakor zaobljubljen spomin za prejeto milost. Tudi na steni se vidi slika, ki predstavlja Dunaj. Čemu vse to, ako bi ne bilo nikake zveze med podgorjansko cerkvijo in med prestolnim mestom našega nekdanjega cesarstva?

Marsikak romar je že prišel v to Marijino svetišče, 30 m dolgo in 18 m široko. Šest oltarjev krasi hišo božjo. Cerkev je pripadala poprej glavni župniji v Šentjakubu, od leta 1787. je samostojna.

Iz zvonika se je glasilo angelovo česčenje, ko sem zapuščal Podgorje. Pot se je vlekla mimo senožet in smrekovih gozdov. Hodil sem celo uro in nikjer ni bilo človeškega domovanja. Kraj je samotnen, dolgočasen in jako ugoden za roparski napad. Ako dostavim, da se je naredila trda noč, ni bilo čudno, da je vsak šum vznemirjal ušesa. Na ograjenem pašniku je počival trop goveje živine in žvenketal z zvonce na vratu. Sicer pa ni motilo nočne temine drugega kakor v daljavi šumeča Drava. Gozdi so se pomikali vedno bolj skupaj in obdajali cesto na obeh straneh, da se je komaj videlo naprej. Domislil

sem se zgodb o tolovajih, ki so prežali na popotnike in vpili nad njimi: »Denar ali življenje!« Toda nič sumljivega se ni prikazalo in prišel sem srečno iz gozdov.

Prekoračil sem dva potoka, ki jima pravijo Mala in Velika Suha. Ta dva delata mejo med Zgornjim in Spodnjim Rožem.

Kmalu sem dospel v vas Sveče, ki se nahaja v Spodnjem Rožu. Hiše stoje v dolgi vrsti na obeh straneh ena poleg druge. Ljudje so bili večinoma že pri počitku, le ob koncu vasi se je slišalo fantovsko petje. Sodial sem, da mora biti mnogoštevilna družba. Glasovi so prihajali vedno bližje, slednjič sem moral iti prav mimo pevskega zbora. Fantje so stali v velikem krogu in krepko je donela domača pesem naokrog. Mirno sem šel svojo pot dalje, kakor da bi me nič ne zanimala stvar. V daljavi pa se vstavi in poslušam pevce. Glasovi čisti, dokaj izobraženi, harmonija blagolglasna, posebno basi so se odlikovali.

Še bi bil poslušal prepevanje slovenskih Korošcev, ako bi ne bila tako pozna ura. Htel sem proti bližnji Bistrici, ko so fantje začeli z novo pesmijo:

»Kaj je nocoj za 'n lep večer, lep večer, ena svetla noč...«

(Dalje.)

vsi in ves svet ve, da bi bila najpravičnejša pot za rešenje našega spora ta, da bi Jadransko morje po sredini postalo meja med našo mlado in svežo državo in Italijo, meja, preko katere bi eden drugemu lahko nudili prijateljsko roko. Toda, gospoda, zelo verjetno je v današnjem trenutku, da take rešitve z Italijo najbrže ne bomo mogli doseči, ko je ni mogel doseči niti naš najboljši prijatelj, kateremu je g. Biankini v svojih starih letih pel himno, himno, ki jo je ta nesporno in popolnoma zaslužil. Naši najboljši prijatelji nam niso mogli pomagati, da v tem trenutku dosežemo tako rešitev; zato glejmo, da rešimo naše spore z Italijo, kakor sem rekel, na način, ki bi omogočil dobre in prijateljske odnose med dvema državama, ki bi pustili na našem narodnem telesu najmanj ran in ki bi obenem omogočili našim bratom, kakor tudi Italijanom, ki ostanejo pri nas, življenje v teh krajih in razvoj normalen in da tako tudi pripravimo deželo za izboljšanje te rešitve, kolikor ne bi mogla zadovoljiti niti ene, niti druge strani, posebno nas ne. V tej smeri in duhu mora delati kraljeva vlada, v tej smeri in duhu mora delati naša delegacija in za to smer in ta duh prosimo privolitve in soglasnosti narodnega predstavništva.

Pobuna v Furlaniji.

O pobuni v Furlaniji poroča tržaška »Edinost« z dne 27. maja:

Po Furlaniji in Karniji trajajo neredi in nemiri v najrazličnejših oblikah že ves teden. V nekaterih občinah v gorah so proglasili sovjetsko republiko, kar pa je trajalo večinoma le par dni, dokler niso dospeli tjakaj vojaki in orožniki. Vršili so se tudi napadi na bogatejše posestnike in demonstranti so ponekod odnesli večje vsote v nekako odplačilo za izvršena dela, katera neredna in nerodna državna birokracija ni zamogla več plačati. V Režiji so razstrelili železniški most in tako pretrgali za par dni tudi železniško zvezo med Vidmom oziroma Trstom in Dunajem čez Pontebo in zd se, da je ta proga do slej le za silo popravljena. V Červinjanu so zažgali občinsko hišo. Prepovedan je vsak promet z vozili; po nedeljskem počitku ni večina vlakov v Benečiji dosegla svojega cilja, ker jih je osobje med potoma zapustilo. Med tem je Delavska zbornica v Vidmu organizirala še splošni štrajk, ki se razteza tudi na poljedelstvo, a to v poseben protest proti vladi, ker ni poskrbela še ničesar proti naraščajočemu brezdelju, dalje ker ni poskrbela za plačilo izvršenih popravil v opustošenem ozemlju in tudi ker ni še določila potrebne vsote v izvršitev najnujnejših javnih del v videmski pokrajini. Kljub temu, da nastopa povsod vojaška sila, in posebno tam, kjer so občine proglasile posamezne komunistične republike, se doslej ni prelivalo krvi, ker skušajo oblasti nastopati proti stradalajočim stavkovcem z največjo obzirnostjo, da jih preveč ne razdražijo. V torek se je vršil na videmkem javnem trgu velik shod, katerega se je udeležilo preko 30 tisoč ljudi, ki so dospeli iz najoddaljenih krajev z rdečo zastavo in z boljševiskim znakom, srpom in kladivom. Okolu trga pa je bilo v gostih četah razvrščeno vojaštvo, dočim so oddelki arditov stražili javna poslopja in urade. Tudi ob tej priliki ni prišlo do nikakega nasilnega nastopa. Govorili so na shodu socialistični poslanec iz Vidma, ter tajnik delavske zbornice in delavskih zadrug, ki so se omejevali na kritiko situacije in vzpodbujali stavkujoče k vstrajnosti. Med tem so pa demonstranti v S. Vitu na Tilmentu zasedli občino in poštini ter brzojavni urad, zapodivši vse uradnike. Tudi drugod se pojavljajo znaki razburjenja med ljudstvom, kar povzroča vladnim krogom precejšnjo zadržanost. Kolikor je znano, zahteva vodstvo stavkujočih od vlade 70 milijonov lir v svrhu, da se izvršijo nameravana potrebna dela in plača zadrugam, kar so na račun vlade vže potrošile za javno korist.

Po poročilih iz drugih virov nastali so nemiri že po shodu, ko niso mogli kmetje odhajati radi mnogega vojaštva. Nastalo je kričanje, metanje kamenja in kmalu je počilo nekaj strelcev in padlo nekaj ranjenecov.

Včerajšnji dan je postalo bolj nemirno tudi na dežel, ker primanjkuje kruha. V vsej videmski pokrajini so bili vlaki ustavljeni, v beneški so le nekateri brzovlaki mogli nadaljevati svojo pot.

Resneje naravi je bil včerajšnji spopad pred občinskim domom, katerega so hoteli razjarjeni kmetje in delavci zasesti. Srd ljudstva se je obrnil posebno proti arditom, in nastalo je živahno prerekanje in psovanje. Ob 7. uri zvečer je bila napetost in razburjenje tako narasla, da se je bilo bati krvavega spopada. Tedaj je poskusil general Varini z govorom pomiriti množico, ali kmalu so ga prijeli in vrgli na tla. Vojaštvo je streljalo in obležalo je več ranjenih, med njimi en mrtev. Množica se je sicer razšla, ali takoj navalila na prodajalno orožja, odkoder jo je zapodilo vojaštvo.

Država SMS.

Zastopniki avstrijske vlade v Belgradu.

LDU Dunaj, 31. maja. (DunkU) Kakor doznava »Neues Wiener Tagblatt« od potujejo zastopniki avstrijske vlade dne 2. junija v Belgrad h gospodarskim pogajanjem z jugoslovansko vlado. Udeležili se jih bodo državni tajniki Paul, Loewenfeld-Russ in Zerdik ter sekcijski šef Riedl. Poslednja dva se odpeljeta potem iz Belgrada menda v Padovo.

Parobrodna zveza med Nemčijo in Jugoslavijo.

LDU Belgrad, dne 30. maja. »Bavarski Lloyd« je uvedel redno parobrodno službo med Nemčijo in Jugoslavijo. Nemčija bo uvedla redne parobrodne zveze z Jugoslavijo. Ravnateljstvo tega društva je v Belgradu.

Proslava orožništva.

LDU Belgrad, 31. maja. Dne 30. t. m. je slavilo poveljstvo celokupnega orožništva spomin na junaško brambo proti Turkom leta 1862. za bombardiranje Belgrada. Slovenska služba božja se je vršila ob pol 11. dopoldne v orožniški vojašnici. Popoldne se je vršilo veliko vojaško slavlje.

Za čebelarstvo.

LDU Belgrad, 31. maja. Danes v ponedeljek se bo vršila seja odbora čebelarkega društva, na kateri se bo razpravljalo, na kak način naj se uporabi vsota 250 tisoč dinarjev, ki jo je ministrstvo prehrane nakazalo društvu v svrhu obnove in napredka racionalnega čebelarstva v Srbiji, da čimprej prične s proizvodnjo naravnega medu.

Nova iznajdba.

LDU Belgrad, 30. maja. Ruski inženir Fedor Fedorovič Bogatirow je razkazal zbranemu občinstvu v Belgradu svojo novoizumljeno peč, s katero se pri najmanjši uporabi goriva v eni uri skuha obed za 20 oseb, ki sestoji iz juhe in prikuhe. Poleg tega pa skuha peč še tudi 50 l vode. Za vse to je potrebno samo 850 g drv. Fedor Fedorovič Bogatirow je znan moskovski inženir, ki je deloval že tudi v Ameriki v Edisonovih delavnicah.

Jugoslovanska obnova.

LDU Belgrad, 30. maja. »Jugoslovanska obnova«, društvo za propagando, bo pričelo z delom za svoj veliki propagandni cilj. Fotografirali bodo naše narodne običaje in vse ono, kar bi pripomoglo k temu, da vpoznajo drugi narodi tudi naš narod. Fotografirali bodo po vseh krajih Jugoslavije.

Češka.

Narodna skupščina.

Češkoslovaška ima reden parlament, ki se je sestel prvič 26. maja. Sklicana sta bila poslanska zbornica in senat. Že prva seja je podala jasno sliko o parlamentarnem položaju: Socialisti, ki imajo večino, skušajo utreti pot glatkemu parlamentarnemu delu s pokloni Nemcem. Nemci so zavzeli skrajno opozicionalno stališče. Na češke Nemce so izdali proglas, v katerem očitajo Čehom, da se je češkoslovaška ustava ustvarila brez njihovega sodelovanja, zahtevajo za Nemce enakopravnost in se pritožujejo, da je predsednik češkoslovaške republike ob svojem prihodu na Češko dne 21. dec. 1918 imenoval Nemce priseljence in koloniste. »Ne bo prej miru med nami in gospodujočim državnim narodom — pravi proglas — ne bo se prej umirila država, ki je nismo mi tvorili, v katero nismo prostovoljno šli, ampak smo bili proti naši volji v njo potisnjeni, dokler ne bomo Nemci v tej državi ravnopravni, svobodni državljani in ne bo miren razvoj naše narodnosti in državnem temeljnem zakonu zajamčen.« Dosledni svoji stari nemški mentaliteti zahtevajo enake pravice, nočejo pa prevzeti tudi enakih državljanških dolžnosti. »Ohraniti državo, je naloga onih, ki so jo ustvarili,« je geslo nemških politikov.

Iz istih razlogov so poslanci nemških meščanskih strank povodom volitve predsednika republike 27. maja podali izjavo, da ne priznavajo oktroirane ustave, po kateri odklanjajo volitev predsednika Masaryka. Nemški socialisti so oddali prazne glasovnice.

Poslanci ljudske stranke so imeli pred seboj božjo službo v tynski cerkvi Matere božje. V zbornico so prišli z belimi nageljni v gumbnicah, socialisti pa z rdečimi in belorodečimi. Socialisti imajo v poslanski zbornici sedeže v središču, poslanci ljudske stranke na desnici, Nemci in Mažari pa na skrajni levici. Za zborničnega predsednika je bil izvoljen z 249 od 261 oddanih glasov poslanec Tomášek, ki je v svojem govoru slavil združenje Slovaške s Češko. Ko je omenil volitve na Slovaškem, so mu Slovaki klicali: »Mažarske volitve!« Nemci in Mažari je povabil k parlamentarnemu sodelovanju. Nemci in Mažari so delali medklice. Za podpredsednike so bili izvoljeni dr. Hruban (ljudska stranka), Slovak

Jan Botto, narodni socialist Buřival in nemški socialist dr. Ludovik Czech, o katerem govoré, da češko niti ne razume.

Za senatnega predsednika je bil izvoljen agrarec dr. Čihl Horáček, ki je od 138 oddanih glasov dobil 111. Za podpredsednika sta bila izvoljena socialisti dr. Fr. Soukup in nar. soc. Vaclav Křofáč. Predsednik je v svojem nagovoru poudarjal, da je s tem dnevom zaključena revolucionarna doba in se začne čas mirnega razvoja in delovanja, h kateremu vabi tudi zastopnike drugih narodnosti, ki jih najpristoneje pozdravlja. Na jutrišnji seji obeh zbornic bo ministrski predsednik Tusar razvil vladni program.

Komunistični poslanci.

LDU Praga, 31. maja. (ČTU) 15 socialistnih demokratov v poslanski zbornici, 7 pa v senatu se je izjavilo za komunistični program.

Zborovanje soc. dem. stranke.

LDU Praga, 29. maja. (ČTU) Zastopstvo češkoslovaške socialnodemokratske stranke je imelo dne 28. in 29. t. m. posvetovanje. O političnem položaju sta poročala posl. Stivín in ministrski predsednik Tusar. Sklenilo se je sklicati strankino zborovanje za 25. do 28. septembra. Sprejet je bil tudi predlog poslanca Asterja glede skupnega postopanja z delavci drugega jezika v republiki. Stranka se ne bo udeležila kongresa druge internacionale v Ženevi.

Poljska.

Vojno poročilo.

LDU Varšava, 31. maja. (DunkU — Brezžično.) Frontno poročilo od 29. t. m.: Južno od Dvinska smo krajevne uspehe boljševiskov in močvirju uničili z močnimi protinapadi naših čet. Med Naroškim jezerom in gornjo Berezino naše čete povsod napredujejo in zmajujejo močni sovražnikov odpor. V pokrajini med Berezino in Bobruiskim preganjamo boljševiske, ki se nahajajo za našo fronto.

Rusija.

Ruska ofenziva.

LDU Amsterdam, 30. maja. (DunkU) Zastopnik lista »Morningpost« javlja iz Varšave, da je Minsk od petka v rokah boljševiskov. Med Dvinskom in Vitebskom se bliža nova ruska armada v smeri proti Vilni.

Revizija boljševiskega pojma.

LDU Dunaj, 31. maja. (ČTU) Kakor poroča »Montagspresse«, je došlo do nove orientacije ruskega sovjetskega ustroja. Ljening je preveril Trockega o potrebi revizije boljševiskega pojma. Transformacija na podlagi široko vzgajane demokracije je malone dovršena. Izredne komisije so odpravljene, zasebno imetje in svobodna trgovina z gotovimi pogoji sta priznani.

Nemčija.

Povabilo na konferenco v Spai.

LDU Berlin, 30. maja. (DunkU) Listi javljajo iz Londona: V povabilu nemški vladi, naj se udeleži konference v Spai, ki ga je predložil nemški vladi angleški opravnik v Berlinu lord Kilmarnock, predlaga Anglija, naj bi se konferenca preložila na 21. junij z ozirom na volitve v Nemčiji. Anglijo bo veselilo, če Nemčija pristane na ta predlog.

Mažarska.

Avstrijska legija.

LDU Dunaj, 30. maja. (ČTU) Dne 25. t. m. je bil na Dunaju aretirani bivši poročnik Kuno Hoynigg zaradi zločina nabiranja vojakov za avstrijsko legijo na Madžarskem. Pri hišni preiskavi so našli črno-rumeno zastavo. Nabrani vojaki so morali prisesti zvestobo bivšemu cesarju Karlu.

Razkol med budimpeštansko žurnalistiko.

LDU Budimpešta, 31. maja. (ČTU) Politične difference so povzročile razkol budimpeštanske žurnalistike. Krščanski časnikarji so osnovali novo zvezo; njen smoter je boj proti meščanskim listom, ki so se zavzemali za podpis mirovne pogodbe.

Smrtna sodba.

LDU Budimpešta, 31. maja. (DunkU) Davi je bil na dvorišču zbiralne jetnišnice usmrčen 25letni ključavničarski pomočnik Julius Jonas. Kot terorist je pripadal Szamueljevi telesni straži ter je bil na smrt obsojen radi več umorov.

Italija.

Poslanska zbornica.

LDU Rim, dne 31. maja. (DunkU — Brezžično.) S kr. dekretom se je odredila otvoritev poslanske zbornice za 8. junij.

Reški odposlanci pri Nittiju.

LDU Rim, dne 31. maja. (DunkU — Brezžično.) Kakor poroča »Messaggero«, je ministrski predsednik Nitti v soboto sprejel Grossicha in druge reške mestne odposlance.

Razna poročila.

Pogajanja z Rusijo.

LDU Berlin, 30. maja. (DunkU) Listi poročajo iz Kodanja: Londonska brzovjavka veli, da dospeta francoski in italijanski ministrski predsednik prihodnji teden v London, da bi se s Krassinom pogajala in slišala predloge moskovske sovj. vlade.

Angleško-japonska zveza.

LDU Tokio, dne 30. maja. (DunkU — Reuter.) Bivši ministrski predsednik Okuma je izjavil v intervju, da je potrebna angleško-japonska zveza v večji meri, ker je položaj na iztoku kritičen. Zedinjene države bodo to zvezo motrile prijazno in se ji nemara celo pridružile.

Zveza narodov.

LDU Pariz, 31. maja. (DunkU — Brezžično.) Skupščina zveze narodov se bo vršila dne 27. julija v San Sebastianu, jeseni pa v Bruslju.

Stavka.

LDU Bombay, 27. maja. (DunkU — Reuter — zakasnelo.) Stavkati je začelo 12.000 železničarjev, ki zahtevajo zvišanje plač. Stavkujoči so pokvarili signalne priprave in ustavili vlake, ko pa se je približalo vojaštvo, so se razkropili.

Politične novice.

+ Občinski volivni red za Slovenijo je že prejela iz Belgrada deželna vlada za Slovenijo. Kakor poroča »Epoha«, je klub demokratske zajednice pretresal volivni red z ozirom na žensko volivno pravico. Verjetno je, piše »Epoha«, da bo proti tej izjemi (ženske volivne pravice za Slovenijo) demokratski klub v parlamentu protestiral. Uverjeni smo, da si bodo demokratje brezplodno blamažo takega protesta prihranili; zabeležili smo pa to vest, ker smo ravnotako uverjeni, da bodo za čas volitev demokratje in socialisti na vsa usta vpili, da so bili vedno za žensko volivno pravico.

+ Zakaj je prišel papežev delegat na Reko? »Narodna Politika« je prejela informacije iz Reke, ki jih je dal tamonjski župnik dr. Kokanič in ki jasno dokazujejo, kako grdo so gotovi listi izrabljali v proticerkvene svrhe prihod papeževnega delegata Celza Constantinja na Reko. Dr. Kokanič je dejal: Vest novinskega urada o Reki je neresnična, a vse poročilo o dohodu papeževnega delegata in o namišljenem njegovem pozivu o brezpogojni poslušnosti je zlagano. Papežev delegat je prišel na Reko, da izgladi spor med reškimi župnikom in enim delom reških župljanov in da uredi vprašanje plače, ki jo je Consiglio nazionale odtegnil duhovščini. Reški župnik je v službi, duhovščina tudi, a v službo bo poklicana tudi ona, ki je bila izgnana ali je morala zbežati. Papežev delegat se ne peča z upravo župnije niti si ne jemlje kake večje oblasti na Reki. Njegov delokrog je torej manjši, kakor je bil delokrog lanskega delegata msgr. Sive. Dopisnik dostavlja: Župna cerkev na Reki je bila zaprta od 24. marca lanskega leta do 16. maja letos, ko jo je odprl sam papežev delegat v navzočnosti kakih 40—50 vernikov. Župnik je še nadalje pod jurisdikcijo senjskega škofa.

+ Je-li resnica? Belgrajska »Pravda« poroča: »Vidimo, da u Ljubljani g. Koroševa stranka teži izigravanju sporazuma. Izveštaji, koje smo dobili iz Ljubljane, tvrde: da je pokušaj demokrata za sporazum sa g. Brejom, predsednikom slovenačke vlade, propao. Slovenački klerikalci našli su načina, da pregovore oduže i da ih čak odbace za dočinja vremena. Partijski poslovi klerikalaca diktovani su, da se po mogućstvu sporazum i izigra. Zbog toga je među slovenačkim demokratima nastupilo jako nezadovoljstvo. Oni sa pravom traže, da se sporazum odmah ostvari.« Kakor je znano, je iniciativa za rekonstrukcijo pokrajinskih vlad pri centralni vladi, v kateri imajo demokratje sedem zastopnikov. Zato je naravno, da se v Ljubljani med vladnima strankama s sploh še niso vršila nobena tozadevna pogajanja. Predsednik deželne vlade se sploh nima pogajati, ker je to stvar strankinih vodstev; predsednik vrši v tem oziru pač le posredovalne posle med strankami. Zato vprašamo JDS: Ali je bila od demokratske strani »Pravda« res v navedenem smislu obveščena ali pa se »Pravda« laže.

+ Agrarni klub v Belgradu. V Belgradu se je ustanovil agrarni klub od članov seljačke stranke in drugih strank. Njegov cilj je, da izdela novo ideologijo agrarne stranke, oziroma seljačkega pokreta. V klub so vstopili člani: Miljutin Avramović, predsednik zveze poljedelskih

zadruge, Jovan Jovanovič, bivši poslanik v Londonu, dr. Mika Popovič, bivši minister, Kosta Glavinč, bivši predstojnik belgrajške občine, Ljuba Mihajlovič, bivši poslanik v Washingtonu, dr. Bogdan Vošnjak, vseučiliški profesor, Milenko Vukičević, gimnazijski profesor, Miloje Vasić, vseučiliški profesor, Milan Gavrilović, legacijski svetnik, Ilija Šumenković, legacijski svetnik v Londonu in drugi. Razen teh je vstopilo v klub tudi več uglednih oseb iz ostalih krajev Jugoslavije. Klub namerava čim prej organizirati podružnice po vsej Jugoslaviji. Klub je najodločnejše protestiral proti ustanovitvi središnje zadruge in zahteva njeno ukinitje.

Nemška prognoza o bodočih volitvah v Jugoslaviji. V graški »Tagespost« piše Teodor Berkes o sestavi nove vlade v Belgradu. Pravi, da se mora to smatrati sprico političnih razmer v Jugoslaviji kot znanen uspeh, saj bodo sedaj po dvestoletni brezparlamentarni dobi končno nastale demokratične razmere. O bodočih volitvah pravi, da bi utegnile biti kolikor toliko pristen izraz ljudske volje, ker se na volilnem aparatu poizkuša toliko različnih rok, da ne bo nikomur služil popolnoma. Po človeški sodbji je zmagala blizu radikalcem nego demokratom, ker imajo prvi večino v Srbiji, a imajo temeljem svojega načela za samoupravo posameznih pokrajin na svoji strani tudi pretežno večino Slovencev in Hrvatov, med katerimi misel popolnoma enotno (centralistično!) upravljane države še ni našla posebno plodnih tal. Jeziček na tehničarji utegnejo postati komunisti in ta jeziček se bo seveda nagnil na demokratsko stran.

Borojevič v nemški luči. »Grazer Volksblatt« priobčuje daljši članek o pokojnem Borojeviču, o katerem pravi, da je bil pač precejšen vojaški talent, nikakor pa ne tako velik, kakor ga je napravila sreča v ljudskih očeh. Zaslugo, da se je boja črta postavila ob Soči namesto ob Savi, pripisuje pobudi artiljerijskega štabnega podpolkovnika pl. Körner-Siegringena, ki je spravi težko in najtežjo artiljerijo zopet na Kras in dal tistim par dalmatinskim črnovojnikom potrebno hrbenico. O 11 obrambnih bitkah ob Soči pravi člankar, da so jih izvajali Borojevičevi vojniki, dočim se je Borojevič boril s svojo višjo komando.

Dnevne novice.

— **Škofje s Hrvatske na orlovskem taboru v Mariboru.** Škof Marušić iz Senja in dr. Njaradi (grško-vzhodnega obreda) iz Križevca posetita orlovski tabor. Hrvatski episkopat kaže največje zanimanje za orlovski tabor.

— **G. minister Protić** se je včeraj povrnil v Ljubljano z Bleda, kjer se je prav dobo počutil in kamor namerava pozneje na daljši odmor. V Ljubljani je obiskal prevzvišenega g. škofa dr. A. B. Jegliča in g. župana dr. Tavčarja. Zvečer je odpotoval v Belgrad.

— **Ustavni komite** je snoči dospel iz Zagreba v Ljubljano, kjer se bo mudil nekaj dni.

— **Osebnosti.** Za rednega profesorja finančne vede in finančnega prava na juridični fakulteti našega vseučilišča je imenovan dr. Fr. Eller, višji finančni svetnik. — Dr. vrni svetnik pri poverjenstvu za notranje zadeve Janko Kremenšek je pomaknjen v IV. činovni razred. — Gozdarski svetnik Anton Šivic je imenovan za višjega gozdarskega svetnika v VI. činovnem razredu.

— **S pošte.** Anton Učakar, poštar v Ribnici na Dolenjskem je imenovan za nadpoštara v Ljutomeru.

— **Poročil se** je včeraj g. dr. Franjo Zupan, zdravniški vodja kopališča Dobrne pri Celju, z gđc. Franko Kobijevo iz znane rodbine Kobijeve na Borovnici. Bilo srečno!

— **Za konzistorijalnega svetnika** je imenovan ravnatelj škofijskih zavodov g. Anton Koritnik.

— **Iz Amerike** je prišel včeraj P. Anzel m Murn, frančiškan in župni upravitelj slovenske župnije Betlehem v Ameriki. Prišel je obiskat svojo na smrt bolno mater in urediti razne zadeve svojcev ameriških Slovencev. Nastanil se je v frančiškanskem samostanu v Ljubljani. Dobro došel!

— **Čehoslovaška umetnica — Orlica s. Kreyzlova** iz Brna, ki sodeluje pri koncertu »Ljubljane« v Mariboru, je napravila izpit na praškem konservatoriju. Posečala je potem 3 leta šolo slavnostne moravske virtuoze Dvořakove. Slednji čas je dopolnjevala svoj študij na konservatoriju v Brnu. S. Kreyzlova je posvetila vso svojo umetnost razširjenju kršč. misli med br. narodom, sodeluje požrtvovalno pri vseh orlovskih akademijah.

— **Pred vratni Celovec** V Zrelcu na Koroškem se vrši v nedeljo, dne 6. junija 1920 vseslovenska manifestacija z veselico na vrtu grajske gostilne. Sodelujejo: vojaška godba, Glasb. matica iz Maribora, različna pevska, telovadna in druga kulturna društva. Sporedi Ob 10. uri pred-

poldne (poletni čas): Otvoritev ceste Zrelce-Vetrinj s slovesno službo božjo na prostem. — Ohod po Zrelcu mimo demarkacijske črte z godbo in petjem. — Manifestacijski shod, pri katerem govori: poslanec Fr. Grafenauer in drugi odlični govorniki in govornice. — Popoldne ob 2. uri: Petje — pevski zbor mariborske Glasbene matice. Gledališka predstava. Nastop sokolskega naraščaja iz Borovelj. Tekmovanje narodnih noš s tremi darili. Med posameznimi točkami nastopajo koroška in druga slovenska pevska društva. Prosta zabava, srečolov, šaljiva pošta, kegljanje na dobitke, licitacije itd. Vabimo vas, da priredite na ta dan skupen izlet v Zrelce, kar bo v sled posebnih vlakov in znižanih cen posebno ugodno, ter tako spoznate koroško ljudstvo, njegove šege ter naravno krasoto te dežele, obenem pa z nami vred pokažete moč naših zahtev po upravičeni posesti te zemlje! Vozni red posameznih vlakov objavimo pravočasno po časopisih. Pridite v narodnih nošah, društva z zastavami in napisi, okoličani na okrašenih vozovih! — Veselični odbor v Zrelcu.

— **»Slovenec« v zasedeno ozemlje.** Ker smo se tekom zadnjih tednov prepričali potom raznih poskusov, da naši časopisi sicer še vedno s precejšnjo zamudo, vendar pa dokaj redno prihajajo v roke naslovnikov v zasedenem ozemlju, smo pričeni z dnem 1. junija začeli pošiljati »Slovenca« vsem p. n. našim nekdanjim naročnikom, ki so imeli od prejšnje naročbe (do 31. oktobra 1918) še kaj vpisanega v dobro. Te cenj. naročnike pa obenem prosimo, da nam po preteku tedna sporoče (ako tega še prej niso storili), kako jim list dohaja in če želijo nadaljnje dopošiljati; istodobno pa nam naj naznanijo tudi naslove drugih naših somišljenikov, ki bi radi prejemali »Slovenca«, pa še ne vedo, da se jim zopet lahko pošilja. Eventuelno naj jih na naš list samo opozore, da se sami javijo pri upravi našega lista. Naročnina za te kraje stane na mesec 27 K.

— **Gg. trgovce v zasedenem ozemlju,** ki bi hoteli prevzeti prodajo »Slovenca« in »Večernega lista«, prosimo, da to sporoče kolportaznemu oddelku »Slovenca« v Ljubljani.

— **Društvo »Pripravniki dom«** je razposlalo položnice in se priporoča dobrotnikom. Do cele vrste dobrih učiteljev je že pripomoglo društvo ljudstvu; to leto vzdržuje v Marijanišču 9 učiteljskih. Predsednik društva je g. prošt Kalan, zastopani so v odboru škofištvo, učiteljske, Slomškova zveza in katehetsko društvo. Ustanovitelj društva g. kanonik Kržič je bil na občnem zboru izvoljen častnim predsednikom.

— **Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov,** ki je moralo leta 1914 z delovanjem prenehati, je te dni zopet začelo delovati. Sedež je zaenkrat Ljubljana. Vsi nekdanji člani se pozivljajo, da prijavijo svoja imena, sedanje službene naslove in bivališča, in sicer potem dopisnice. Nekdanjih članov, ki se ne priglasijo, osrednji odbor ne smatra več članom. Članarina znaša mesečno 10 kron in jo je plačevati vnaprej od 1. junija 1920 potom poštne nakaznice. Osrednji odbor vabi obenem tudi vse druge železniške uradnike in uradniške pripravnike, da se enako priglasijo za člane. Na večjih postajah naj posamezniki uvedejo potrebno agitacijo in jo raztegnejo tudi na sosedne proge, da se priglasijo v najkrajšem času celokupno uradništvo. Priglasite naj se takoj zaupniki in vseh večjih postajah. Društvene podružnice naj čimprej zopet začno z delom in to priglasijo vsako politično delo in je strogo stanovsko; njegova naloga je, združiti vse narodno železniško uradništvo v Jugoslaviji ne glede na politične struje, ki jim posamezniki pripadajo, v močno solidarno organizacijo, ki bo delala v prosep nove naše ujedinjene države. Prihodnje društveno glasilo izide čimprej. Redni občni zbor bo sklican v juliju 1920. Vse dopise in pošiljke za društvo sprejema do nadaljnjega razglasila: Venceslav Černigoj, Ljubljana, Poljanska cesta, 73. (K).

— **Št. Vid pri Stični.** 29. t. m. od 5. do pol 6. ure popoldne je začela v velikanskem viharju padati toča debela kot debel cestni gramoz. V četrt ure je bilo uničeno popolnoma: pšenica, rž, ječmen, koruza, fižol, lan, zelje, sadno drevje in trta. Ravnotako so opustošeni travniki. Na nekaterih hišah je pobila do 40 šip, pobila je pa tudi opeko po strehah, da so nekateri skoraj brez strehe — posebno na Vrhpolju. Popolnoma je uničila toča v sledečih krajih ali občinah: Podobčina št. Vid, občina Češnjice, Radohovavas, Vel. Pece, Dob. Bukovica — zgornji del v hribih — kat. občina Temenica. Deloma je uničila v občini Bukovica — spodnji del, občina (katastralna) Temenica in Podboršt in podobčina Stična. Takega polja ljudje niso pomnili — je pa bilo v četrt uri vse uničeno. Ljudje so obupani. Prosimo deželno vladu, da si po zastopniku ogleda te kraje. Toča je prišla od severovzhoda — t. j. Litije — Polšnika. Gotovo je morala zadeti dolg pas, ker smo slišali že deset minut

preje grozno ropotanje. Škoda je ogromna. — **Tržič.** Ljudski oder je na binkoštni ponedeljek vprizoril v našem domu tri enodejanke: Snubači, Medved in Damoklejev meč. Občinstva je bilo veliko in z glasnim odobravanjem je pozdravljalo igralce iz Ljubljane, ki so nam s svojimi burkami napravili par veselih uric. — Na binkoštni torek so prišli iz Borovelj dijaki in dijakinja ljubljanskega učiteljskega (abstinenčni krožek). Bilo jih je nad 80 pod vodstvom g. ravnatelja Doklerja, gospe profesorice Štupca in gg. profesorjev Verbič in Kranjc. Kljub naporni pešhoji so v našem domu napravili za tržiško mladino igro: Prisljen stan, je zaničevan, zapeli so lično pesem, gospa prof. Štupca je v poljudnem govoru opisala veliko škodo in končni vpliv alkohola na mladino. Vsi navzoči so bili izredno hvaležni prirediteljem za ljubko predstavo.

— **Iz Tržiča.** Obrtna zveza za Tržič in okolico protestira najodločnejše proti krivičnemu obdavljenju obrtnikov našega okraja. Izjavlja se proti takozvanim tajnim zaupnikom, ki mnogokrat pristransko informirajo davčno oblast. Zadnje obdavljenje je za nekatere obrtnike naravno katastrofalno. Nismo proti obdavljenju obrtništva, pač pa zahtevamo energično, da naj se davčna bremena pravično in nepristransko nalagajo. Apeliramo na naše narodne poslance SLS, da ščitijo domačo obrt, kateri preti vsled nezonskih bremen gotovi pogin. Lukurnik.

— **Potresi v Črnomlju.** O binkoštnih praznikih so prebivalci v Črnomlju iznenadili trije lahki potresi: v nedeljo 22. maja nekako ob 7. uri zjutraj prvi najmočnejši, ki je zažugal hiše in se naznanil z močnim bobnenjem; drugi potem zvečer ob približno 7. uri je bil slabši, in tretji drugo jutro 23. maja ob 7. uri je bil še slabši. Pričakujemo nadaljnih poročil iz zatrešenega ozemlja.

— **Središnja zadruga za snabdevanje i izvoz v Beogradu.** Ustanovni odbor je dovolil, da sme vplačila na delnice središnje zadruge sprejemati Zadruga zveza v Ljubljani. Rok za podpis in vplačilo je podaljšano do 20. junija.

— **Obče slovensko obrtno društvo v Celju** je na svojem sestanku dne 27. majnika sklenilo prirediti izlet slovenskega obrtništva na Koroško v dne 27. do 29. junija t. l. (nedelja, Vidov dan, Petrovo). Društvo je že razposlalo tozadevne okrožnice na obrtno organizacije, na katere se tem potom opozarja. Pozdravljamo to idejo našega vrlopridno delujočega obrtništva. Ne dvomimo, da bo z obrtništvom poletelo na Koroško ob tej priliki jako mnogo narodnega občinstva vseh stanov. Podrobnosti se bodo od časa do časa v slovenskem časopisju objavljale.

— **Prepoved tajnopisnih brzojavk v inozemskem prometu** pojojna dopustitev v tuzemstvu. Ministrstvo za pošto in brzojav je z odlokom od 13. maja t. l. št. 10602 odredilo, da privatne osebe iz tujih držav ne smejo pošiljati v našo državo tajnopisnih (šifriranih) brzojavk, a ravnotako ne smejo privatniki v naši državi predajati tajnopisnih brzojavk za inozemstvo. V tuzemskem prometu so tajnopisne brzojavke dovoljene, ako predajatelj (pošiljatelj) po določbah členov 55—58 novega (še ne objavljenega) brzojavnega pravilnika prijavi ključ svojih tajnih črk pristojnemu brzojavnemu uradu in plača letno pristojbino 100 dinarjev.

— **Kreyzl Fran,** godbeni profesor iz Brna, je zložil na čast Jugoslovanski orlovski zvezi novo koračnico po besedah A. Medveda »Mi smo Orli, mlada četa«. Kreyzl je absolviraj praški konservatorij, bil več let kapelnik voj. godbe, sedaj je že več let profesor glasbe na konservatoriju v Brnu.

— **Blagajniško poročilo »Slovenskega društva vojnega zaklada za vdove in sirote padlih vojakov v Ljubljani«.** Do 30. aprila 1920 so znašali dohodki 340.441 K 56 vin., stroški 64.771 K 15 vinarjev, premoženje 275.670 K 41 vin., odštevisi vojno posojilo 159.500 K, ostane razpoložljivih 115.170 K 41 vin. Dohodki: ob prevzetju društva je bilo: gotovine v blagajni 1641 K 49 vin., v hranilnicah naloženo 168.844 K 7 vin., v vojnem posojilu 159.500 K, obresti naloženega denarja od 20. febr. 1919 do 30. apr. 1920 5065 K, članarina za leto 1918/19 1303 K, darovi 4088 K. Skupaj 340.441 K 56 vin. — Nakazali smo sledeče podpore: a) zavodom 28.905-80 K in sicer: Sirotišnici knezoškofijskega društva v št. Vidu nad Ljubljano enkratne podpore 5000 K in za oskrbovalne stroške za tri pohabljenе gospe 6320 K, skupaj 11.320 K; Društvu za varstvo vajencev v Ljubljani (vodja g. Alojzij Stroj) enkratne podpore 5000 K; Društvu za mladinske domove na Kodeljevem (vodja dr. Zamjen) enkratne podpore 5000 kron; Dijaškemu domu Misijonske družbe (g. Andrej Tumpelj) enkratne podpore 1000 kron; Sirotišnici Vincencijeve družbe v Grobljah (oskrbovalnica za 5 sirot) 6585 K 60 vin.; b) vdovam in sirotam manjše podpore v denarju 26.740-60 K; c) za čevlje in obleko sirotam 6483 K; skupaj 62.129 K 20 vin. — Pri veselici, katero priredi Organizacija invalidov,

vdov, vdov in sirot v četrtek 3. junija 1920, bomo sprejemali nove člane. Ker znaša članarina letno samo 10 K, vabimo, da pristopi vsakdo k našemu društvu. — V Ljubljani, dne 30. maja 1920.

— **Štđmarka** je darovala koroškim Nemcem v plebiscitne namene 227.746 K 94 v.

— **Državna vinarska in sadjarska šola v Mariboru.** Na naše poročilo o razmerah na tej šoli smo prejeli od poverjenstva za kmetijstvo naslednje pojasnilo: »Na drž. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrši z učenci redni pouk in vsa potrebna dela. Ukrenilo se je tudi vse potrebno glede disciplinarnega postopanja od strani poverjenstva za kmetijstvo, tako da je lahko javnost pomirjena v tej zadevi.«

— **Sava zahteva spet svoje žrtve.** Koliko mladih ljudi je že našlo zgodnjo smrt pri kopanju v Savi. Tako je te dni utonil v Savi 22-letni sin železniškega uradnika v Trbovljah. Ljudje so ga videli, kako so ga valovi odnašali, kako je steval roke iz valov, da bi se za kaj oprijel, ali brez uspeha. Parkrat se je še malo prikazal iz vode — in ni ga bilo več med živimi.

— **Srbske verske šole v Hrvatski in Slavoniji** so postale državne.

— **Iz hrvatskega časništva.** Osješki »Jug« preide s 1. junijem t. l. v roke časniškega podjetja ki izdaja »Riječ«, »Agramer Tagblatt« in druge svobodnjaške liste. Za glavnega urednika »Juga« je določen urednik sušaških »Primorskih Novin« Peroslav Ljubić. — Uredništvo »Hrvatskega lista« v Osijeku prevzameta posl. Kerubin Šegvić in dr. Ivo Dečak.

— **Zastopnik ruskih invalidov na Slovenskem,** kapitan Djunin, ki se nahaja sedaj v Belgradu, je imel pred nekoliko dnevi razgovor z ministrom za socialno politiko radi organizacije pomoči ruskim invalidom na principu njihovih lastnih bivališč. Med ruski invalidi se nahaja večje število specialistov za ortopedične preparate, šoferjev, mehanikov, mizarjev, čevljarjev itd. Zastopništvo invalidov je prosilo, da smejo uporabljati mineralne vrelce v Orošju in okrog Morave zaradi organizacije in povzdige kopališč, v katerih bi se brezplačno zdravili ruski in naši invalidi.

— **Bolgarija vrača vagonc.** Ravnateljstvo bolgarskih železnic je začelo vračati potniške vagonc, ki jih je Bolgarska ugrabila leta 1915. Vozovi so v zelo slabem stanju, tako da se bodo morali poslati v popravo.

Ljubljanske novice.

lj Proslava 70 letnice ljubljanskega škofa dr. Ant. B. Jegliča. V nedeljo dopoldne je daroval v stolnici povodom svoje 70 letnice ljubljanski knezoškof dr. Ant. B. Jeglič slovesno sv. mašo. Pred sv. mašo je imel nagovor bivši tržiški škof dr. Karlin, ki je opisal zasluge ljubljanskega škofa za svojo škofijo in vernike. Službe božje so se udeležili predsednik dež. vlade dr. Brejc s soprogo, poverjenika prof. B. Remec in dr. Gosar, župan dr. Tavčar s soprogo, zastopniki raznih uradov, društva z zastavami, Orli v kroju ter mnogobrojno občinstvo. Po službi božji se je prebralo pismo papeževnega tajnika kardinala Gasparija, v katerem sporoča sv. oče škofu svoje čestitke k 70 letnici ter izreka svoje veselje nad tem, da hočejo verniki škofije proslaviti ta dogodek s posebnimi slovesnostmi, sporoča svoj apostolski blagoslov ter pobošča škofa, da pod navadnimi pogoji poda vernikom papežev blagoslov. Na to je škof navzočim podelil papežev blagoslov. Popoldne se je vršila v dvorani hotela »Union« telovadna akademija Orlovske zveze v proslavo 70 letnice škofa dr. Ant. B. Jegliča, ki je bil ob svojem prihodu burno pozdravljen. Orli in orlice, ženski in moški naraščaj, so ob zvokih vojaške godbe točno in z eleganco izvajali razne proste vaje ter želi mnogo odobravanja. Zlasti mnogo zanimanja so vzbudile vsled lepe kombinacije vaje Orlov s palicami in pa vsled ljubkosti in nežnosti lepo zasnovane proste vaje orlic. Tudi zadnji nastop skupine ženskega naraščaja s petjem slovenske domoljubne pesmi z lepimi simbolično proizvajanimi prostimi vajami je želi mnogo odobravanja. Med prireditelji je deputacija Zveze Orlov poklonila knezoškofu umetniško izdelano diplomu častnega članstva Zveze Orlov ter je zvezni predsednik br. Pirc v daljšem govoru slavil zasluge škofa za povzdigo orlovskih idej in za dušno ter telesno izobrazbo slovenske mladine sploh. Škof se je zahvalil za nagovor z željo, da bi orlovstvo rodilo veliko uspeha ter da bi iz njegovih vrst izšlo mnogo poštenih in čvrstih slovenskih mož in gospodarjev. Prireditelj, ki se jo je udeležilo številno občinstvo vseh slojev, tako da je bila dvorana nabito polna, je uspela v splošno zadovoljnost.

lj **Javno predavanje.** »Krščansko žensko društvo« priredi v petek po sv. Rešnjem Telesu t. j. 4. junija ob 20. uri (osmih zvečer) javno predavanje v Ljudskem domu. Predaval bo višji šolski nadzornik i

vseučiliški hon. nastavnik gospod Dr. Mihael Opeka o temi: kako zaobrniti sedanji časovni tok. K predavanju so uljudno vabljeni vsi ljubljanski krogi, zlasti še očetje in matere ter vzgojitelji in vzgojiteljice.

lj **Leonova družba** vabi k ustanovnemu obnemu zboru svojega odseka bogoslovne akademije, ki se vrši danes 1. jun. ob štirih popoldne v posvetovalnici K. T. D. Vabijo se prijatelji bogoslovne znanosti.

lj **Slomškova zveza**. Odborova seja v torek 1. junija ob 5. uri popoldne v Mostah. Velevažno! Vsi!

lj **Seja »Ljudskega odra«** se vrši danes točno ob pol 8. uri zvečer v navadnih prostorih.

lj **Družba sv. Elizabete**, Seja osrednjega sveta je danes 1. junija (torek) ob 6. uri zvečer v Alojzijevešču. Vabijo se članice osrednjega odbora in pa predsednice in pa predsednice konferenc.

lj **Zasebno uradništvo Strokovne skupine industrije, trgovine in obrti** vjudno vabimo na občni zbor, ki se vrši v petek, dne 11. junija t. l. v dvorani restavracije »Pri Mraku«, Rimska cesta, ob 7. uri zvečer. Dnevni red: 1. Poročilo odbora, 2. volitev novega odbora, 3. raznoterosti. Tovariši in tovarišice! Vaša dolžnost napram naši organizaciji Vas kliče, da se tega polnoštevilno udeležite. — Odbor.

lj **Osrednja zveza javnih nameščencev** ima v sredo 2. junija ob 20. uri nujno sejo širšega odbora v običajnem lokalu. Delegatoma se bo izkazati z legitimacijo strokovnih organizacij, ki so jih nominirale. Predsedstvo.

lj **Umrli so v Ljubljani**: Mihael Stare, posestnik, 49 let. — Fran Blažina, novorojenec četrte ure. — Franciška Podbršček, hči begunka, 17 mesecev. — Magdalena Vacek, zasebnica, 78 let. — Alojzij Blatnik, sin čevljarkega mojstra, 1 mesec. — Bogomir Bavčar, sin poštnega poduradnika, 8 dni. — Franciška Dolenc, bolniška strežnica, 26 let. — Ludovik Peterka, posestnikov sin, 10 let. — Karel Hribar, dninar 50 let. — Ciril Cerar, hlapec, 23 let.

lj **Škandalček na ulici**. Ker je naš glasbeni kritik napisal v kritiki v »Jevgeniju Onjeginu« o opernem pevcu g. Kovaču neugodno sodbo (z opazko, imenoval ga ni), je omenjeni pevec ustavil kritika pred kavarno »Zvezda« in ga je hotel v svoji oglejivosti nekoliko preradikalno prepričati, da naj v bodoče ne piše takih kritik, ker ga bo sicer premikastil, da ne bo ostalo nič od njega. To svojo grožnjo je podprl s krepkimi izrazi, ki stoje v navskrižu s postavo glede razžaljenja osebne časti. Ko sta se razžaljeni pevec in kritik neprijazno ločila, stvar še ni bila povsem končana. Igra se je nadaljevala še v sredini Šelenburgove ulice, kamor je prihitel za našim poročevalcem g. Kovač razoglav in mu namerjal zaušnico, obljubljaljo mu ob kaki nadaljni podobni glasbeno kritični opazki, kot v slučaju »Jevgenija Onjegina«, še kaj hujšega. Tudi to pot je podprl svoje grožnje s krepkimi priimki. — Mi bi tega ne poročali, če bi ne vedeli, kako tipični so postali taki nastopi za del ljudi, ki se ukvarjajo s pevsko muzo. Našemu poročevalcu se kaj takega ni pripetilo prvič. Naše skromno mnenje je, da naj se ti ljudje intenzivno posvetijo umetnosti in gledališču, če čutijo poklic in nadarjenost in naj ne skušajo s pestjo doseči — gledaliških uspehov. Morda mu bo del ljubljanskega občinstva tudi za to delo poklonil venec hvaležnosti; mi mu ga od srca privoščimo! Kljub vsemu pa mislimo, da ne kaže pri nas z enkrat spreminjati starega pravila, da mora oni, ki čuti v sebi silo, da javno nastopa, čutiti tudi toliko moči, da prenese javno kritiko. Isto je tud z onimi, ki uprizarjajo javne škandalčke.

lj **Škandalozno poslovanje ljubljanske carinarne**. Včeraj se je vrnilo v svojo domovino okoli 300 naših rojakov iz Amerike, ki so se vsi pripeljali v Ljubljano na južni kolodvor. V Trstu so jih Italijani zelo ovirali in šele po energičnem posredovanju češkoslovaške konzula so jim dali Italijani poseben vlak. K temu osebnemu vlaku je bilo priklopljenih tudi 5 vagonov prtljage. Kako zelo so bili naši ljudje razočarani, ko so zahtevali od carinarjev, naj jim takoj zacarinijo prtljago, kakor je to navada v drugih kulturnih državah, pa so jim odgovorili, naj se oglašijo čez 4 dni. Šele vsled energičnega protesta od naše strani so gospodje carinarji zacarinili v ponedeljek le en sam vagon in še tega ne celega. Pri tem delu so g. carinarji čisto brezbržni in si mislijo »ima još vremena«. Da so naši ljudje pri vstopu na domača tla vsled take nemarnosti razburjeni, je umljivo. Vsak si želi domov, toda ne more, ker je carina popolnoma nesposobna vršiti svojo službo. Zato bodo morali naši rojaki ostati še v Ljubljani in čakati na milost carinarne. G. delegata za finance opozarjamo, naj si v torek dopoldne na licu mesta ogleda poslovanje carinarjev. Skrajni čas je že, da merodajni činitelji razženo ljubljansko carinarstvo, ki je le v škodo ljudstva, nato pa organizirajo nov urad, v katerega naj postavijo ljudi, ki jim bodo v resnici mar koristilo ljudstva in države.

lj **Kontoristinja s prakso**, večša slovenskega in nemškega jezika, išče službe. Ponudbe pod »Nujno« na upravo »Slovenca«.

lj **Ulične tablice v Ljubljani**. Zunanji vtis mesta trpi vsled nemarnosti mnogih hišnih posestnikov, ki že leta niso očistili uličnih tablic na svojih hišah, tako da se niti številke več ne poznajo. V interesu lepšave našega mesta vabi generalni komisariat za promet in turizmo tem potom vse hišne posestnike, naj čimprej očistijo hišne tablice, kar ni zvezano z nikakimi stroški in nikakim posebnim trudom.

lj **Prva korist ljudskega štetja**. Pri reviziji popisovalnih pol je izročilo mnogo hišnih gospodarjev kontrolujočim varnostnim organom neizpolnjene pole, ker stranke ne bivajo stalno v Ljubljani. Predsednik drž. stanovniškega urada gospod Hovansky je s tem izidom ljudskega štetja, kakor se nam zatrijuje, zelo zadovoljen.

lj **Porota bo trajala najmanj do 9. junija t. l.**, na kateri dan je že razpisana razprava; mogoče je pa še, da se »spored« še pomnoži. Čudno to ni, ker pride pred poroto toliko tatov. Porotniki, kateri izgube toliko draga časa, prosijo sami, naj se od porotnega postopanja izločijo tatvine in naj o njih sodijo kazenski senati sami.

lj **Kolo znamke Puch**, črno pleskano, je bilo ukradeno gostilničarju Antonu Mavru.

lj **Veržnik z vrečami**. Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so aretirali Begič Petra iz Brčke, ker je veržil z vrečami, kupil je vreč po 35 kron, prodal jo je pa naprej za ceno 55 kron.

lj **Z občnega zbora društva slovenskih živnozdravnikov**. Deželno sodišče so se pečalo 21. majnika s tožbo, katero je vložilo državno pravdnštvo proti živnozdravniku Francetu Bašu. Iz obtožnice posnemamo: Društvo slovenskih živnozdravnikov je sklicalo 6. decembra 1919 izredni občni zbor pri Tratniku v Ljubljani. Pri slučajnostih se je zglasil k besedi g. Baš, ki je potegnil koncept iz žepa in prebral vsebino. Motil ga ni nihče, da si so bili poslušalci konsternirani, ker so merile različne inkriminacije vse proti navzočemu vladnemu svetniku Alojziju Pavlinu, kateremu se je očitalo prikrivanje uradnih spisov, pristransko uradovanje itd. in se je končno zahtevalo, naj se Pavlin razreši od poverjenega mu mesta. Državno pravdnštvo zahteva, naj se g. Baš kaznuje po § 164. srb. kaz. zak., ker je javnega uradnika v pogled na njegov službeni posel žalil. Prvomestnik senata nadsvetnik Zebre prebere resolucijo, katero je stavil na omenjenem občnem zboru g. Baš. Zagovornik g. Baša, dr. Korun, povdarja, da takrat, ko je g. Baš prebral resolucijo, t. j. 6. decembra, še ni bila razglašena v Uradnem listu sprememba § 104. srb. kaz. zak., da je kaznjivo tudi žaljenje v upogledu na uradni posel, ker se je to besedilo razglasilo šele 16. decembra 1912. Državni pravdnik dr. Ogoreutz ugovarja nazoru g. zagovornika, češ, da je šlo v navedeni odredbi le za popravilo prevoda, identično je pa srbsko izvirno besedilo srbskega kriminalnega zakona. Senat se je pridružil izvajanjem g. dr. Koruna in izjavil, da se ne smatra kompetentnim. Državna pravdnštva so se namreč ravnala po novem prevodu § 104. srb. kriminalnega zakona šele od 10. decembra 1919 naprej, gospod Baš je pa govoril, kar ga obdolžuje obtožnica, že 6. decembra 1919, kar tiče zahtev, je pa za presojo teh pristojno okrajno sodišče.

Najnovejša poročila.

MAŽARSKA PODPIRA PROTIREVOLUCIJO V NEMŠKI AVSTRIJI.

LDU Dunaj, 31. maja. (DunKU.) Državni kancelar dr. Renner je v svoji lastnosti kot državni tajnik za zunanje posle danes povabil k sebi mažarskega poslanika dr. Gratz in ga obvestil o nastopnem: Državna vlada avstrijske republike je prejela zanesljiva poročila, da se organizira v Zalaegerszegu, tedaj v bližini naše vzhodne meje formacija, sestojeca iz kakih 1000 častnikov avstrijskega državljanstva, s komaj zatajevanim namenom vdreti ob primerni priliki z orožjem v Avstrijo. Vse to se vrši na tak način, da je izključeno, da bi mažarska vlada o tem ničesar ne vedela. Avstrijska vlada je obveščena tudi o tem, da je mažarska vlada izdala za to formacijo 10 milijonov kron. Dogodek, ki se je te dni odigral na Dunaju in ki je privedel do aretacije več bivših častnikov, izpričuje, da se za to, na Mažarskem se nahajajočo formacijo nabira mostvo na avstrijskih tleh. Denarna sredstva, s katerimi se državljani avstrijske republike zavajajo k veleizdajalskim činom, izvirajo očividno tudi iz Mažarske. Karakteristično za nastopanje mažarskih oblasti je, to, da so obmejni organi v Szavanykutu pošiljali na Dunaj posebne formulacije, s katerimi se omogoča oziroma olajšuje prehod čez mejo. Avstrijska vlada pričakuje natančnih pojasnil o teh dogodkih in izraža prepričanje,

da bo mažarska vlada to storila temprej in tem točneje, ker pomenja omenjena formacija v Zalaegerszegu ne le stalnega ogroženje notranjega miru obeh držav, nego predstavlja moment, ki bi mogel povzročiti zelo obžalovanja vredno kalitev odnošajev med obema sosednjima državama. Hkrati je avstrijski poslanik v Budimpešti Cnobloch prejel naročilo, naj se zglasti pri mažarskem ministru za zunanje stvari in vloži isto pritožbo. Avstrijska vlada pričakuje brze rešitve tega vprašanja.

ODBOR ZA VOLIVNI ZAKON.

Belgrad, 31. maja. Odbor za volivni zakon bo pričel delovati takoj, ko se vrne Protić. Ker so v važnih točkah mnenja zelo različna, utegne biti debata precej burna.

SUŠAK NI ZASEDEN OD D' ANNUNZIA.

Belgrad, 31. maja. Politično življenje je včeraj počivalo, pač pa so s polnim parom delali v zunanjem in vojnem ministru. Ako bi d' Annunzio napadel Sušak, bo dobila naša armada povelje, da varuje našo narodno čast.

IZREDNO UGODNA ZETEV.

Belgrad, 31. maja. Iz vseh krajev države prihajajo poročila, da bo letina izredno dobra. Zato tudi padajo zunanje valute in bodo še bolj, če se bo vodila pametna trgovinska politika.

MINISTER RIBARAC BOLAN.

Belgrad, 31. maja. Bivši trgovinski minister Ribarac je že dalj časa bolan in se nahaja v Požarevcu.

PROTIZIDOVSKA AKCIJA V ZAGREBU.

Zagreb, 31. maja. Na tukajšnjem vseučilišču se pripravljata velika protizidovska akcija, ki stremi za tem, da se vsi židovski dijaki, ki niso naši državljani, odstranijo za židovske dijake, ki so naši državljani pa da se vpelje numerus clausus. Samo na medicinski fakulteti je od 870 slušateljev 161 židov in od teh 38 židov, ki niso naši državljani.

BORZNO POROČILO.

LDU Zagreb, 31. maja. Devize: Berlin 0—285, Italija 645—650, Newyork 100—108, Pariz 0—845, Praga 236—238, Švica 2100—2150, Dunaj 62.5—64. Valute: Dolarji 90—92, avstrijske krone 61—0, levi 0—175, rublji 150—155, češkoslovaške krone 230—235, 20 kronski zlat 320—0, napoleonov 340—360, nemške marke 280—290, leji 215—240, italijanske lire 600—0, turška lira v zlatu 375—385.

Prosveta.

pr Ob priliki sledemdesetletnice ljubljanskega knezoškofa je pevka zveza »Ljubljana« priredila koncert iz slovenskih umetnih in raznih narodnih pesmi. Program je bil vsesokoli lahkotnega značaja, tako, da so Adamičeva »Večerna«, g. Ipavčeva »Miloda« in Gerbičev »Spomladni klic« v tej družbi bile odlične skladbe. No da, zbor se uči skladb, ki imajo to prednost, da so kolikor mogoče lahke. — Izvajanje je sicer bilo muzikalno, le s »Pomladnim klicem« nismo mogli biti zadovoljni in sicer ne zato, ker je bil tempo prehitel. V drugem oddelku so se pele razne narodne pesmi, mnoge so se pele že prej, nekaj na novo naštudiranih, zlasti eno, srbskih narodnih iz vojvodine, v primerni prireditvi dr. Kimovca. »Teško travo«, prirejena od Vilharja in »Dober večer luba dakle« harmonizirana od Deva so se še ponašale na programu, vendar proizvajanje ni doseglo višine zadnjega prednašanja in »Dober večer« ne interpretacije »Ljublj. Zvona«. Moški zbor je ta pot bolje opravil svoj del, mešani zbor nekoliko medleše. Včasih bi bilo bolje, da bi se večkratno ponavljanje ene in iste pesmi opustilo. Prireditve je imela znak priložnostnih prireditev. Marij Kogoj.

pr V izdanje »Treh solospjevov« Marija Kogoj, ki se dobe po knjigarnah, se je kljub korekturi vrnilo nekaj pomot, katere na tem mestu popravljamo: Pri pesmi: »Jaz se te bom spomnila«, na 5. str. v 1. sistemu igraj na 1. dobo prvega takta desnica mesto c = ces. Na isti strani v 2. sistemu na 4. dobo zadnjega takta igraj levica mesto c = des in naj poje pevec mesto b = f pod njim. Na isti strani v 3. sistemu igraj klavir v zadnjem taktu na 4. dobo mesto des = d. Pri solospjevu »Sprehod v zimi« str. 6 igraj levica v 2. taktu 2. sistema na zadnjo dobo mesto ges = g.

pr **Čeljsko mestno gledališče**. Najmlajše stalno gledališče v Sloveniji, mestno gledališče v Celju, se lepo razvija. Igrajo se izključno le literarno vredne stvari, in te zelo dobro. Obisk je nepričakovano velik. V soboto, dne 29. t. m., se ponovi na splošno zahtevo tretjič Ivan Cankarjeva farsa »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Na repertoarju je ciklus Cankarjevih del in sta se doslej uprizorila »Kralj na Betajnovi« (otvoritvena predstava) in »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. — Tretja noviteta je bila Schönberjeva

»Zemlja«. Pripravljajo se »Hlapci«. Nato sledi Molnarjev »Vrag«, po katerem se uprizori kot benefična predstava ravnatelj g. Skrbinska L. Andrejeva drama »Misel«, ki stopi s tem prvič na slovenski oder. V tej sezoni se uprizori še Cankarjeva komedija »Za narodov blagor« in drama »Jakob Ruda«. — Z »Lepo Vido« se otvori septembra sezona 1920/21.

pr **Glasnik sv. Franje**. Izšla je 5. in 6. številka tega, v Zagrebu izhajajočega lista, ki prinaša različne članke in pesmi; med gradivom je tudi oklic za orlovski tabor v Mariboru in članek o pokojnem dr. Petru Rogulji.

Narodno gledališče.

Drama:

Torek, 1. junija: Pohujšanje v dolini šentflorjanski, E.
Sreda, 2. junija: Pritožne bukve, A.
Četrtek, 3. junija: Pohujšanje v dolini šentflorjanski, B.
Petek, 4. junija: zaprto.
Sobota, 5. junija: Dvoboji, D.

Opera:

Torek, 1. junija: Pagliacci. Les Sylphides, A.
Sreda, 2. junija: Il Trovatore, D.
Četrtek, 3. junija: Vesele žene vindsorske, izven.
Petek, 4. junija: Pagliacci. Les Sylphides, B.
Sobota, 5. junija: Il Trovatore, E.

I. slovenski orlovski tabor.

Pevskim zborom!

V dneh od 29. julija do 1. avgusta t. l. se bo vršila v Mariboru velika slavnost, kjer bodo zborovale vse naše organizacije in dale pri skupnem zborovanju novih sil našemu pokretu.

Pevci! Nikjer ni slavnosti brez nas! Zato so nam odkazali v Mariboru častno nalogo, da pozdravimo slavnost z mogočnim splovom. Vsi na plan!

Ogromne čete telovadcev so že združene v Orlovski zvezi.

Pevci smo raztreseni po posameznih društvih in zborih. Veliko nas je, naše sile, naši glasovi pa so raztreseni in razkropljeni. V Mariboru se hočemo tudi mi združiti v mogočno pevsko zvezo na osnovnem zborovanju v soboto 31. julija 1920 ob 3. uri popoldne.

Ne sme biti zbora v naših vrstah, ne pevca v naši armadi, ki bi ne bil včlanjen pri nas. Ko se združimo in si podamo desnico k trdni bratski zvezi, nam bo marsikaj lažje. Nabavljati note, gojiti smotreno lepo pevsko umetnost, posredovati za povodje tam, kjer jih manjka, poskrbeti za njihovo izobrazbo itd. To je nekaj nalog, ki čakajo nujne rešitve. Če se združimo, bomo vse lahko rešili, posamič smo preslabi.

P. Z. »Ljubljana« ima že izdelana pravila in jih bo predložila pri zborovanju v pretres. Zato pošljite od vseh strani zastopnike.

Zivo silo naše zveze, ki jo hočemo skleniti v soboto, naj pokaže petje pri sveti maši v nedeljo. Peli bomo:

I. Kimovčeva staroslovensko mašo, in sicer nekoliko skrajšano.

Izpustili bomo:

a) iz »Slave«: »Hvali vazdaem tebe« (tenor) do »Sine Otac« in nadaljujemo s tenorjem: »Vzemleci grehi mira« do konca;
b) iz »Veruju« od »Razpet že za ni« do »... ne budet konca« in »Izpoveduju...« do konca. Po »... apostolsku crkav« bomo pridejali »Amen« iz »Slave«.
»Svet«, »Blagoslovljen« in »Aganč« neizpremenjeno.

II. Foersterjevo pesem »Sveti Ciril in Metod«, Cecilija I. del, 2. natis, št. 132, 1. in 3. kitica. Pri 3. kitici izpremenimo konec »da ljudstvo ljubi...« po 4. kitici tako: »da ljubi vaj« slovenski rod. Peli jo bomo za darovanje.

III. Hribarjevo »Ti, o Marija«, Cecilija II. del, 2. natis.

IV. »Lepa naša domovina« po Preš

Zadnji dve pesmi bo pelo vse ljudstvo. Spremljala nas bo godba na pihala. Peti nas mora tisoč ali še več. Zato Vas vabimo, da nam javite takoj vsi, ki želite sodelovati, ime, pošto in glas. Note naročite pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani ali pa pri P. Z. »Ljubljana«, če možno, po več skupaj. Skupna vaja pa bo v soboto 31. julija 1920 ob 3. uri popoldne na vrtu zavoda č. šolskih sester v Mariboru.

Letošnja slavnost v Mariboru bo za našo prosveto zgodovinski mejnik. Vsakdo bodi ponosen, da more in sme pri tej slavnosti sodelovati po vseh močeh. Vsi pevci na dan! V mogočni zbor, ki bo v urnebesnem splovu oznanil moč naše misli celi Jugoslaviji. Naša umetnost, pevci, je najplemenitejša, naše delo najtežje, a najlepše.

Priglasite se takoj na naslov: Pevska zveza »Ljubljana«, Ljudski dom, Ljubljana, ki je prevzela vse priprave. Tozadnje

dom. —
okrožnice smo poslali vsem župnim ura-

Orlovski vestnik.

Poziv! Bratje šentpeterskega Orla, Orla v Mostah in Hrušici se pozivljajo, da se zanesljivo udeležijo v torek zvečer ob 8. uri skušnje za nastop na praznik presv. Rešnjega Telesa v Mladinskem domu na Kodeljevem. V skrajno slabem vremenu bo skušnja v telovadnici Ljudskega doma.

Ljubljansko okrožje priredi v nedeljo ob priliki desetletnice Orla v Mostah javno telovadbo. Bratski odseki naj takoj javno udeležijo odseku v Mostah. Občinstvo pa vabimo, da se v obilnem številu udeležijo te lepe proslave, kjer sodelujejo dva godbi.

Seja predsedstva Orliške zveze in vadiateljskega zbora se vrši v sredo 2. junija 1920 točno ob 5. uri popoldne. Prosim sestre, da se zanesljivo udeležite. Predsednica.

Orliški krožek v Hrušici priredi prvi javni nastop na praznik presv. Rešnjega Telesa (3. junija 1920) ob 5. uri popoldne v »Našem domu«. Na sporedu so razne telovadne točke in dve burki. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Turistika in sport.

Nogometne tekme. V sredo in četrtek vsakokrat ob 18. uri se vrši na prostoru

S. K. Ilirija, internacionalna nogometna tekma med »Grazer Sportklub Germania« in Ilirijo. Vstopnina običajna. Ob vsakem vremenu.

Jugoslovanski olimpijski pododbor Ljubljana pozivlja tem potom vse sportnike, ki so pri mednarodnih ali nacionalnih tekmah dosegli dobre uspehe, da se najpozneje do 10. junija t. l. javijo pri podpisaneemu pododboru. V prijavi naj navedejo, pri katerih tekmah so nastopili, v kateri sportni stroki in kakšne uspehe ter čase so dosegli. Vred vojnih razmer in vsled dejstva, da so se sportniki, ki so bivali pred vojno v tujini, vrnili domov nima podpisani pododbor evidence sportnikov, katere bi lahko poslal na letošnje olimpijado v Antwerpen. — Jugoslovanski olimpijski pododbor, Ljubljana, Čopova cesta 19/II.

Gospodarstvo.

g Avstrija in Nemčija ne dasta strojev. Iz Beograda poročajo: Naši trgovci in industrijalci, ki so v zadnjem času odšli v Avstrijo in Nemčijo radi nabave strojev in drugega blaga, so se vrnili domov, ne da bi kaj opravili, ker sta Nemčija in Avstrija zabranili izvoz. To prepoved smatrajo kot reakcijo na prepoved izvoza žita, moke in drugih živil iz Jugoslavije, ki jo je odredila naša vlada.

g Cena bombažu. Iz Londona javljajo: Vlada je prodala velike množine avstralskega bombaža iz državnih skladišč v

Bradfordu. Cena je bila za 5% nižja kakor pri zadnji prodaji. Izračunali so, da je padla cena bombaža za 250 frankov pri 50 kilogramih.

Izpred porote.

Včeraj je obsodila porota v prvi razpravi Jakoba Briclja iz Spodnje Hrušice na 18 mesecev težke ječe, ker je ogoljufal poštni erar za 6010 K 25 vin., v Skofji Lok izvalil 1200 K, Antonu Gregoriču v Spodnji Hrušici pa 230 K. Porotnem senatu je predsedoval svetnik Rekar, votanta sta bila dvorni svetnik Andolšek in nadsvetnik Vedernjak, obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Ogoreutz; Briclja je zagovarjal dr. Ravnikar.

Zapletena zadeva.

Nato se prične razprava, v kateri se zagovarjajo Berti Božič iz Orsera pri Poreču, France Burger in gostilničarke sin Ivan Pirnat z Glinca, kateri so obtoženi, da so v jeseni 1919 v Ljubljani iz šupe v Trnovem vzeli gospodu vladnemu svetniku Alojziju Pavlinu eno kočijo in en lovski voz v vrednosti 9000 K. Vsi trije dejanje taje in pravijo, da so delali v dobri veri in niso vedeli, da gre za tatvino.

Božič pravi, da ga je v kavarni »Egia« neke neznane narednik naprosil, da naj mu preskrbi kupca za njegova dva voza, katera ima v šupi v Trnovem spravljena in mu obljubil za to percente. Božič je nato rekel Burgerju, naj mu preskrbi kupca, ta

je pa pripeljal Pirnata; vsi so šli nato pogledat v šupo, kjer je kupil Pirnat voza in ju odpeljal. Božič je nato izročil, kakor pravi, kupnino naredniku, Burger se pridružuje izvajanjem Božiča, kakor tudi Pirnat, ki pravi, da je kupil voza in da je kočijo precej prodal nekemu neznanemu sedlarju iz Domžal, lovski voz si pa dal preurediti v voz zapravljenček. Zagovor je lažljiv. Božič je pri policiji navedel, da je prodal oboje Pirnatu za 1500 kron in 2 litra vina, pri sodnem zaslišanju je pa rekel, da za 1800 kron; Pirnat je pa pri policiji povedal, da je dal za voz in kočijo 1600 K, pri sodnem zaslišanju ga je pa že tako zapustil spomin, da je rekel, da je dal za lovski voz 300, za kočijo pa ali 1200 ali 1500 kron.

Božiča zagovarja dr. Sajovic, Burgarja dr. Treo in Pirnata dr. Tomineš, Božič biva zdaj v Polzeli, služil je v mornarici; Burger stanuje v Radečah pri Zidanem mostu, tudi on je služil pri mornarici.

Pri razpravi se je reklo, da se piše tisti narednik Josip Gančar, vsled česar se na predlog državnega pravdnika dr. Ogoreutza vrnejo spisi preiskovalnemu sodniku v izpolnitev.

Dežnik je pozabil neki g. duhovnik pri prireditvi v Unionu v nedeljo 30. maja. Dobi ga na Kongresnem trgu št. 17, I.

Nekaj denarja je bilo najdenega v nunski cerkvi v nedeljo popoldne. Dotična oseba naj se zgleda na Kongresnem trgu št. 17, I.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev pravi Elza-fluid 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 18 K. — Omot in poština posebej, a najceneje! Eugen V. Feller, Stubička donja, Elza trg št. 134, Hrvaška.

5 kol. motocikel 5 HP kompletni se prodaja. Poizve se v trafiki Šoukal, Ljubljana. 2101

Proda viaskih sodov. „Sodi“ na upravnishvo „Slovenca“. 1974

Starejša žena, zdrava in snažna ki vnaša se sprejme za varstvo enoletnega otroka. — Vprašati Sp. Šiška 91, II. nadstropje levo. 2120

Železne sode kupuje po najvišji ceni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12. 2065

Prodaja trave bo na dan sv. Rešnjega Telesa, to je v četrtek popoldne ob 3. uri. Prodala se bo večja množina stoječe trave na Mesariči, to je na travniku ob Opekarski cesti. Zbirališče reflektantov ob 3. uri na mostu koncem Opekarske ceste. 2121

Enonadstropna hiša s vrtom se prodaja. Naslov se izve v upravnishvu tega lista pod št. 2106.

Narodne noše in avbe se sprejmejo v Prazakovi ulici 3 v hiši Zadržne zveze pri Mariji Kurat.

Hiša s skladiščem, gospodarskim in večjim vrtom, v kateri je bila 20 let trgovina z mešanim blagom, v Dolenjivasi pri Cerklju, se radi preseliti prodaja. Poizve se v trgovini Martinčič v Cerklju. 2098

Solidna in gospodična se išče, ki bi inteligentna meseca, eventuelno samo čez dan, zastopala mater 3 otrokom (14, 12 in 6 let). Dobra plača in hrana po dogovoru. Nastop takoj. Naslov pove upravnishvo „Slovenca“ pod 2107.

Išče se za lakojšnje dobavo v vsaki množini: Zinkov oxyd, svinčeno belilo, Boryjev sulfat čist, zmet, Glycerin kem. čist. Cenjene ponudbe z navedbo cene in množine pod »Barva« na anononno ekspedicijo, Al. Matelič, Ljubljana. 2099

Samostojna kuharica ali pomivalica k večji družini v Ljubljani se sprejme v službo. Vstop, plača in drugo po dogovoru. Pismene ponudbe pod »Samostojna kuharica« 2062 na upravo Slovenca. Za ustmene ponudbe pove naslov iz prijaznosti tudi uprava „Slovenca“. 2062

Pravi malinovci kupi v mali in veliki množini. Pisane ponudbe poštni predal št. 279 Ljubljana. 2063

Kupi se večja lestev, če tudi premnožina starih, perilih — Ponudbe pod „Teston“ na upravnishvo „Slovenca“. 1973

Pralnice kupi, če ne kompletno, pa vsaj sledeče: Ceber za perilo razmakati, sod za kuhanje perila, stroj za izplakovanje, omara za sušenje s kulisami in mongalica. Ponudbe na upravo hotela Slon Ljubljana.

Trboveljska premogokopna družba potrebuje več dobrih in močnih

KONJ

v velikosti do 15,5 pesti. Tozadevne ponudbe je nasloviti na reprezentanco Trboveljske premogokop. družbe Knafleja ulica 13.

Novodošlopriprav KADILO se dobi v vsaki množini po nizki ceni pri svečarju J. KOPAGU v Ljubljani GOSPOVETSKE CESTE številka 90.

Kava čaj

Čokolado
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Šampanjec
Namizna vina
Mandelne
Rozine
Paradižnike
Dišave
Riž
Slive

razpošilja po celem kraljestvu

Josip Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Miši podgane

stenice, ščurki.

In vsa golazen mora poginiti, ako porablja moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim mišim K 10, za podgane in miš K 10; za ščurke K 10; posebno močna vrsta K 20; tinktura za stenice K 10; uničevalec moljev K 10; prašek proti mrčesom K 10 in 12; mazilo proti ušem pri ljudeh K 10; mazilo za uši pri živini 6.—10.; prašek za uši v obleki in perilu K 6 in 10; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 10. Prašek proti mravljam K 10. Mazilo proti garjam K 10. — Pošila po pošte za davno sa ekspozit

M. Janker, Petrinjska ulica 3., Zagreb 39. Trgovcem pri vožjem odjemu popust.

Parni kotel za centralno kurjavo je na prodaj. Ogleda in vpraša se lahko vsak dan v hotelu „Slon“ Ljubljana.

Proda se več luksoznih ter en tritonski lovorni avlo. Ponudbe pod „Avto“ na upravnishvo „Slovenca“. 1975

Kupim bukov

gozd in hlode

Ponudbe je poslati: Ljubljana, poštni predal 151.

Jamski les

močan od 15 cm debeline na sredini in od 2 m dolžine naprej se kupi vsaka množina na takojšnjo dobavo. — Ponudbe na Šentjanski premogokop Krmelj, Dolenjsko. 2076

Premogokopno podjetje sprejme

stavbenika in stavbenega tehnika

katera morata biti samostojna v izdelovanju načrtov, proračunov in obračunov. V tozadevnih ponudbah, katere je vpslati pod »Premogokop 2117« na upravnishvo tega lista, je na navesti: starost, stan, plačilne zahteve (pri prostem stanovanju, kurjavi in razsvetljavi), dosedanje službovanje, ter priložiti k temu šolska in spričevala o praksi. 2117

Prodaja lesa.

Pri podpisnem gozdarskem uradu se bode ponudbenim potom prodalo, razen že razpisanih 20 vagonov rezanega lesa, za kateri les so bile ponudbe do 31. maja 1920 za odposlati, še 40 vagonov rezanega 4 m in nekaj 3 m dolgega smrekovega in jelkovega lesa in sicer:

20 vagonov iz gozdnega okrožja „Rakovec“ skladišče v Vitanjah pri Celju (Stajersko) in — 10 vagonov iz gozdnega okrožja „Crna“ na postaji Prevalje (Koroško) in — 10 vagonov iz gozdnega okrožja „Železna Kapla“ skladišče Železna Kapla.

Blizja pojasnila so na vpogled pri podpisnem uradu, kakor tudi pri grofovskem gozdarstvu v Vitanjah, oziroma grofovskem nadgozdarstvu v Crni pri Prevaljah.

Ponudbe je predložiti do 10. junija 1920 do 12. ure opoldan pri „Glavnem poverjenishvu ministerstva za agrarno reformo v Sloveniji“ v Ljubljani. Ponudbenik mora v ponudbi izrecno povdariti, da so mu pogoji znani in da se tem podvrže, da pozna kakovost in mero lesa.

Gozdna uprava grofa Vincenca Thurna Železna Kapla (Koroško).

Prodaja lesa!

Pri oskrbnishvu posestva „Wilsonia“ pri Bledu je na prodaj okoli 200 m³ rezanega in okoli 800 m³ stoječega lesa iz slučajnih pripadkov. Natančni pogoji so na razpolago pri gospej Jera Vodušek, Wilsonia Rečica pri Bledu. Ponudbe naj se vložijo do 10. junija 1920.

Kopel v hotelu „Slon“

je razen ponedeljka vsak dan od 8. do 17. (5. popoldne) odprta.

2114

+

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, žalostno vest, da je naša nad vse ljubljena mati, stara mati in tašča, gospa

Ivana Schweiger

vdova zobozdravnika

v ponedeljek dne 31. maja, po dolgi, mučni bolezni, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek dne 1. junija 1920 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Bethovnova ulica št. 6, na pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 31. maja 1920,

Dr. Avgust Schweiger, sin. — Roza Schweiger, Ana Marn; hčeri. — Mary Schweiger, sinaba. — Rudolf Marn, zet.

Vsi vnuki in vnukinje.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. 2119

Odvetnika

dr. Milan Korun in dr. Celestin Jelenec

Ljubljana, Knaflejeva ulica št. 4
sta združila svoji pisarni.

Skabotorm se zopet dobi!

proti srbečici, garjam, lišaju, kožn. izpuščajem

zahtevajte v Vasi najbližji lekarni priznano in zdravniško priporočeno

Dr. FLESCHEVO izvirno SKABOTORM-MAZILO.

Ne maže, ne barva, brez duha. Dobiva se v vseh lekarnah.

Glavna zaloga za Ljubljano in okolico:

Rihard Sušnik »pri zlatem jelenu« IV., Marijin trg.